

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Možnosti optimalizace výše a přiznání starobního
a invalidního důchodu prostřednictvím dobrovolného
důchodového pojištění**

Anna Řehořová

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anna Řehořová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Možnosti optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění

Název anglicky

Options for Optimizing the Amount and Granting of Retirement and Disability Pensions through Voluntary Pension Insurance

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy dobrovolného důchodového pojištění prokázat možnosti optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu a jeho vliv na výdaje na dávky důchodového pojištění.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce bude zpracována na základě kompilace poznatků z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších relevantních zdrojů z oblasti sociálního pojištění s primárním zaměřením na důchodové pojištění v České republice.

Na základě analýzy vlivu doplacení dobrovolného důchodového pojištění v případech absence potřebné doby pojištění na výši a přiznání starobního a invalidního důchodu budou navržena doporučení legální optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu a jeho vliv na výdaje na dávky důchodového pojištění.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

důchodové pojištění, sociální pojištění, sociální politika, důchodový věk, doba pojištění, pojištěnec, invalidita, stáří

Doporučené zdroje informací

DANEVA, I. The Role of Voluntary Pension Insurance in Corporate Governance. Economics 21 / Ikonomika 21, Issue 1, 2015. ISSN 1314-3123.

CHVÁTALOVÁ, I. a kol. Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 987-80-7380-374-2.

KAHOUN, V. Sociální zabezpečení. 2. aktualizované vydání. Praha: TRITON, 2014. ISBN 978-80-7387-733-0.

MELOTÍKOVÁ, P., HALÍŘOVÁ, G. Praktikum z práva sociálního zabezpečení. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-090-1.

PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V. Důchodové předpisy s komentářem. 7. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2012. ISBN 978-80-7263-736-2.

ŽENÍŠKOVÁ, M. Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady k 1.1.2016. Olomouc: ANAG, 2016. ISBN 978-80-7263-998-4 .

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Gabriela Kukulová, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 7. 8. 2017

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 08. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Možnosti optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Gabriele Kukalové, MBA, Ph.D za její trpělivost, cenné rady a čas, který mi věnovala při konzultacích a při řešení problematiky dobrovolného důchodového pojištění.

Možnosti optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění

Abstrakt

Tato práce řeší problematiku důchodového a sociálního pojištění a na základě analytických zjištění z vybraných reálných příkladů prokazuje možnost využití dobrovolného důchodového pojištění při optimalizaci výše a přiznání starobního a invalidního důchodu a zabývá se ekonomickými dopady na výdaje státního rozpočtu.

Prostřednictvím deskripce geneze pojištění, důchodového věku, podmínek nároku na přiznání starobního a invalidního důchodu, společně s vývojem legislativy nastiňuje přehled možností, které lze při výpočtu a přiznání jednotlivých druhů důchodů uplatnit. Bakalářská práce prostřednictvím komparativní a analytické metody demonstruje na několika typových příkladech možnosti zapojení dobrovolného důchodového pojištění do výpočtu nároku na přiznání invalidního nebo starobního důchodu.

Bakalářská práce prokazuje, že nástroj dobrovolného důchodového pojištění má pozitivní dopad do života naší společnosti při zabezpečení občanů v nemoci a stáří. Je prokázáno, že nástroj dobrovolného důchodového pojištění má své neopomenutelné místo v sociální politice každého vyspělého státu.

Klíčová slova: důchodové pojištění, sociální pojištění, sociální politika, důchodový věk, doba pojištění, pojištěnec, invalidita, stáří

Options for Optimizing the Amount and Granting of Retirement and Disability Pensions through Voluntary Pension Insurance

Abstract

This thesis examines issue of pension and social insurance, and on the basis of analytical findings from selected practical examples, it demonstrates utilization of voluntary pension insurance scheme when optimizing the amount and granting the retirement and disability pension and it addresses economic impacts on expenditures of state budget.

By mean of description of origin of insurance, retirement age, retirement and disability pension entitlement conditions, together with legislative developments, it outlines an overview of options applicable for calculation and granting individual types of pensions. By mean of comparative and analytical method and using several type examples, the bachelor thesis illustrates options of involving voluntary pension insurance scheme in calculation of granting disability or retirement pension entitlement.

The bachelor thesis is proving voluntary pension insurance scheme as an instrument having a positive impact on life of our society when ensuring hospital treatment and old age care of citizens. It is proved that voluntary pension insurance scheme as an instrument takes its vital place in social policy of every developed state.

Keywords: pension insurance, retirement age, insurance period, social insurance, disability, age

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	13
2.1 Cíl práce.....	13
2.2 Metodika.....	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Sociální stát.....	15
3.2 Sociální politika	16
3.2.1 Obecné cíle, principy a nástroje sociální politiky	17
3.2.2 Geneze sociální politiky v rámci České republiky.....	18
3.3 Sociální zabezpečení	19
3.4 Zákon o důchodovém pojištění.....	20
3.5 Okruh pojištěných osob.....	22
3.6 Parametrické změny od 1. ledna 2010.....	23
3.6.1 Důchodový věk	23
3.6.2 Starobní důchod podle ustanovení § 29 odst. 1 až 4 zdp	23
3.6.3 Starobní důchod před dosažením důchodového věku.....	25
3.6.4 Invalidní důchod a podmínky jeho nároku	25
3.6.5 Dopočtená doba	27
3.6.6 Rozsah hodnocení dob pojištění, studia a evidence na úřadu práce	28
3.7 Malá důchodová reforma.....	30
3.7.1 Průměrná mzda	31
3.7.2 Změna redukce s účinností od 30. září 2011	31
3.7.3 Další změny zákona o důchodovém pojištění účinné od 30. září 2011	32
3.8 Dobrovolné důchodové pojištění	32
3.8.1 Okruh dobrovolně důchodově pojištěných osob	33
4 Analytická část.....	36
4.1 Dopláčení pojistného v případech trvání evidence na úřadu práce.....	36
4.1.1 Optimalizace výpočtu doby pojištění pro nárok na invalidní důchod.....	38
4.1.2 Optimalizace výpočtu doby pojištění pro invaliditu ve třetím stupni	38
4.1.3 Modelové příklady optimalizace výpočtu doby pojištění pro nároku na invalidní důchod.....	39
4.1.4 Modelové příklady optimalizace výpočtu doby pojištění pro nárok na starobní důchod.....	47
4.2 Dobrovolné pojištění z důvodu soustavné přípravy na budoucí povolání	51
4.2.1 Příklady optimalizace ve výpočtu doby pojištění pro vyšší invalidního důchodu	51

5 Výsledky a diskuse.....	54
6 Závěr	57
7 Seznam použitých zdrojů	59
8 Přílohy.....	63

Seznam obrázků

Obrázek 1 Sociální zabezpečení	63
Graf 1 Proces zvyšování důchodového věku.....	21
Graf 2 Průměrná doba strávená ve starobním důchodu	64
Graf 3 Projekce výdajů důchodového systému v % HDP.....	64

Seznam tabulek

Tabulka 1 Potřebná doba pojištění dle ustanovení odst. 1 ZDP.....	24
Tabulka 2 Potřebná doba pojištění dle ustanovení odst. 4 ZDP.....	24
Tabulka 3 Hodnocení evidence úřadu práce s podporou - 1 rok pojištění.....	28
Tabulka 4 Hodnocení evidence úřadu práce bez podpory - 1 rok pojištění.....	29
Tabulka 5 Hodnocení evidence úřadu práce s podporou - bez pojištění.....	29
Tabulka 6 Hodnocení evidence úřadu práce bez podpory - bez pojištění.....	29
Tabulka 7 Hodnocení doby studia	30
Tabulka 8 Změna redukčních hranic do 31. prosince 2014 a od 1. ledna 2015	31
Tabulka 9 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 1.....	39
Tabulka 10 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 1.....	40
Tabulka 11 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 2.....	41
Tabulka 12 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 2.....	42
Tabulka 13 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 3.....	43
Tabulka 14 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 3.....	44
Tabulka 15 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 4.....	45
Tabulka 16 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 4.....	47
Tabulka 17 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 5.....	48
Tabulka 18 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 5.....	48
Tabulka 19 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 6.....	49
Tabulka 20 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 6.....	50
Tabulka 21 Vývoj redukčních hranic	65
Tabulka 22 Vývoj všeobecného vyměřovacího základu.....	66
Tabulka 23 Důchodový věk.....	67
Tabulka 24 Sazba pojistného, minimální výše pojistného a minimální vyměřovací základ.....	71

1 Úvod

Problematika důchodového pojištění je často diskutovanou otázkou nejen odborné veřejnosti. Z důvodu demografických změn prochází penzijní systémy vyspělých zemí výraznými změnami. Česká republika provádí pouze parametrické změny (prodloužení důchodového věku, doba pojištění), přičemž je zřejmé, že současný důchodový systém České republiky je z ekonomického hlediska dlouhodobě neudržitelný.

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou důchodového pojištění, aktuálně účinnou právní úpravou, také i předchozím historickým vývojem sociálního zabezpečení. Teoretickou částí je nastíněn vývoj důchodového pojištění dnešní České republiky. Pozornost je věnována zejména důchodům starobním a invalidním, které tvoří významnou část důchodového pojištění, resp. v nejvyšší míře zatěžují mandatorní výdaje určené pro výplatu důchodů. Především starobní důchody jsou hybnou silou, která v souvislosti se stárnutím české populace, nastartovala změny v této oblasti.

Politický systém do roku 1990 zaručoval svým občanům vysokou míru sociálních jistot, což vedlo u občanů k sociální pasivitě, jež se odrážela v jejich očekávání pomoci a garancí ze strany státu. Na počátku devadesátých let dvacátého století, byly zahájeny reformní kroky v oblasti sociálního zabezpečení, kdy impulsem k reformám bylo zrušení centrálně řízeného hospodářství a postupný přechod k vlastní tržní ekonomice. Byly položeny nové základy a zakotvena jednotná úprava všech státem vyplácených dávek, nadále při zachování principu sociální solidarity jako klíčového prvku celého sociálního zabezpečení. Prioritou reformních změn je hledání adekvátnosti promítaného principu solidarity, tedy nalezení odpovídajícího poměru míry participace státu na straně jedné a participace samotného jednotlivce na straně druhé.

Moderní demokratický stát, který chce být nikoli pouze státem právním, ale pro své občany rovněž státem sociálně odpovědným, musí být založen na přiměřeném rozložení odpovědnosti za naplnění sociálních jistot mezi vlastní veřejné aktivity a využití schopností samotného, každého jednotlivého, občana.

Je nezpochybnitelné, že reforma v České republice v oblasti důchodového pojištění dosud stále ještě neskončila, byť lze mít za to, že některé problémy již byly prostřednictvím řady novel příslušných právních předpisů řešeny.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je prokázat na základě analýzy dobrovolného důchodového pojištění možnosti optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu a jeho vliv na výdaje dávek důchodového pojištění.

2.2 Metodika

Pro dosažení uvedeného cíle jsou využity zejména logické metody jako klasifikace, zobecňování, analýza, syntéza, indukce a dedukce. Zvláštní postavení a význam má komparace. V bakalářské práci bude zachován postup od teorie k praxi, od obecného ke speciálnímu, přičemž dojde ke zpětnému obohacení o poznatky získané v praktické části.

Teoretická část bakalářské práce bude zpracována na základě kompilace poznatků z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších relevantních zdrojů z oblasti sociálního pojištění s primárním zaměřením na důchodové pojištění v České republice.

Smyslem teoretické části bakalářské práce bude deskripce dané problematiky z věcného hlediska. Bude poukázáno na přístup k dané problematice, Jsou definovány i aktuálně známé poznatky a současně, jak se dané poznatky publikují v odborné a populárně naučné literatuře.

Při tvorbě bakalářské práce bude aplikována také metoda pozorování, která je chápána jako cílevědomé, plánovité a systematické sledování daných jevů. Výstupem této metody bude deskripce a objasnění jevů, souvislostí mezi teorií z oblasti sociálního a důchodového pojištění a praxí v aplikaci těchto zákonů. Prostřednictvím pozorování jevů v dlouhodobém horizontu (20 let praxe autorky v oboru) a jejich souvislostí bude zvolen modelový vzorek, na základě kterého, bude dále provedena analýza v praktické části s vypovídající hodnotou.

Metodou srovnávání, jako základní metodou hodnocení, bude ověřena platnost shodných nebo rozdílných stránek u dvou nebo více různých oblastí rozhodných pro vznik nároku na důchod.

Při tvorbě bakalářské práce bude využitý dvojitý způsob srovnávání poznatků z vlastní pracovní činnosti autorky:

- v teoretické části bakalářské práce bude uplatněna komparace pojetí problémů, názorů, jako prostředek vytváření, ověřování vlastního přístupu,
- v analytické části bakalářské práce bude dále uplatněna komparace jako nástroj měření, zjišťování a objektivizování toho, co je „dost“, „málo“, „dobré“, „špatné“.

Metoda analýzy, která je chápána jako myšlenkové rozložení zkoumaného jevu na jednotlivé části, bude aplikována jak v části teoretické, tak především v části praktické. Cílem využití analytické metody je rozpoznání jednotlivých prvků systému, jejich vzájemných vazeb, rozpoznání zákonitostí fungování celkového systému. Vhodná metoda pro analytickou část bakalářské práce byla zvolena studentem po konzultaci s vedoucí práce. Na základě zvolené analytické metody bude především realizována analýza vlivu doplacení dobrovolného důchodového pojištění v případech absence potřebné doby pojištění na výši a přiznání starobního a invalidního důchodu. Budou navržena doporučení legální optimalizace výše a přiznání starobního a invalidního důchodu a jeho vliv na výdaje na dávky důchodového pojištění.

V poslední části bakalářské práce bude využita metoda syntézy, díky které bude možné zhodnotit získané poznatky a formulovat návrhy a doporučení. Metodu syntézy lze chápat jako myšlenkové spojení jednotlivých částí v celek. S jejím využitím se bude sledovat vzájemné podstatné souvislosti mezi jednotlivými složkami jevů a poznatý celek bude možné zobecnit ve vztahu k dané problematice.

3 Teoretická východiska

Moderní stát na demokratickém základu, který nechce být pouze státem právním, ale současně státem sociálně odpovědným, musí vycházet z rozložení odpovědnosti za naplnění sociálních jistot a využití schopností každého jednotlivce.

3.1 Sociální stát

Max Weber definuje „stát“ jako lidské společenství, které si na určitém území nárokuje pro sebe monopol legitimního násilí. Pokud by neexistovalo násilí jako prostředek vynucování státního zájmu, tak by stát zanikl a místo něj by nastoupila anarchie (LOUŽEK, 2005).

Stát je trvalý organický svazek lidí, jehož účelem je pomáhat dosahování životních cílů jedinců zastoupených tímto státem. Krom společného základu, kterým je společenství lidí, podporuje ekonomickou stabilitu a hospodářský růst (VEČEŘA, 1996, s. 17-31). Na formování státu se podílí politické a ekonomické faktory, kulturní tradice a různá politická hnutí.

Vše výše uvedené formuje podobu státu, strukturu jeho institucí a jeho politickou, sociální a právní funkci. Stát jako instituce zabezpečuje pořádek, bezpečí, ochranu práv a svobod občanů, veřejné sociální služby a alespoň minimální životní úroveň pro všechny (VEČEŘA, 1996, s. 17-31).

Stát, který je označován jako sociální, je vnímán každý stát, který usiluje o zajištění blahobytu, respektive o zajištění podmínek slušného žití pro své občany. O jeho charakteru, podstatě a rozsahu existuje mnoho definic (GREGOROVÁ, 2005, s. 14), neboť se vyskytuje v různých podmínkách a prostředích ekonomického, politického nebo sociálního rázu. Jeho formu a rozsah tvoří vždy uplatňovaná sociální politika každého konkrétního státu, která vychází z hospodářského růstu, pozitivního nebo negativního vývoje národního hospodářství, výše příjmů domácností a jejich reálné kupní síly (VEČEŘA, 2001, s. 17-29).

Sociální stát uplatňuje svoji sociální politiku dvojnásobem:

- vymezuje právní rámec sociální politiky a určuje pravidla chování ostatních sociálních subjektů a zároveň dbá na jejich dodržování

- realizuje sociálně-politická opatření formou poskytování dávek podpory a pomoci (KREBS, 2007, s. 23-48).

Cílem sociálního státu je vždy zajištění přiměřených sociálních jistot, suverenity a důstojnosti jedince, snížení sociálních nerovností, vyšší sociální spravedlnost, kvalita společenského a osobního života (VEČEŘA, 2001, s. 17-29).

3.2 Sociální politika

Sociální stát realizuje své poslání prostřednictvím sociální politiky. Tuto politiku lze chápat jako cílevědomou činnost zainteresovaných subjektů, resp. aktérů sociální politiky (orgánů státu, zaměstnavatelů, odborů, obcí, občanských iniciativ, náboženských společností, rodiny, jedinců), která směřuje k vytváření vhodných podmínek pro všestranný rozvoj jedince (GALVAS, 2000, s. 13-15).

Sociální politika je realizována širokým spektrem jednotlivých politik, které ve svých synergiích tvoří úspěšnost konkrétního sociálního státu. Mezi jednotlivé politiky lze zahrnout politiku sociálního zabezpečení, rodinnou politiku, bytovou politiku (zejména její sociální aspekty), zdravotní politiku, politiku zaměstnanosti a vzdělávací politiku (KREBS, 2015, s. 23-48). Dle Krebse (2015, s. 23) lze sociální politiku chápat jako „*soubor aktivit, které promyšleně (cílevědomě) směřují ke zlepšení základních životních podmínek obyvatelstva jako celku, resp. určitých skupin obyvatelstva, k zabezpečování sociálního bezpečí a sociální suverenity v rámci daných hospodářských a politických možností země*“.

Aktéři sociální politiky vymezují a řídí sociální politiku. Rozhodujícím aktérem sociální politiky je stát.

K dalším aktérům sociální politiky se řadí zpravidla:

- orgány státu zajišťující legislativní a výkonnou funkci státu, a to zejména vládu, která odpovídá za uskutečňování konkrétní sociální politiky v daném čase,
- ústřední a územní orgány sociálního zabezpečení, úřady práce apod.,
- zaměstnavatelé a firmy, kteří jsou povinni zabezpečovat opatření stanovená státem,
- svazy zaměstnavatelů a odborové orgány,

- územně samosprávné celky, regiony, obce, jejich orgány a instituce,
- občanské iniciativy, místní komunity a dobročinné organizace,
- církve, které zastávají významnou roli v péči o zdraví, o handicapované obyvatelstvo, v oblasti výchovné, vzdělávací, charitativní apod.,
- občané, rodiny (KREBS, 2015, s. 23-48).

3.2.1 Obecné cíle, principy a nástroje sociální politiky

Za obecné cíle sociální politiky je možné považovat především důstojné podmínky pro život a vytváření rovných příležitostí ve všech oblastech lidského života, zejména v přístupu ke vzdělání, přístupu k zaměstnání, v oblasti rovných příležitostí žen a mužů a dostupnosti zdravotní péče pro všechny obyvatele. Sociální politika je realizovaná vždy konkrétní soustavou cílů, kterými je naplňován cíl obecný. Jde především o rozvoj schopností a dispozic člověka, způsob jeho života, realizace a uplatnění jeho tvůrčích sil (tzv. hierarchie cílů z obecného hlediska). Obecný cíl je naplňován, jak obecnými principy státní sociální politiky, tak i konkrétními opatřeními jednotlivých dílčích sociálních politik (ARNOLDOVÁ, 2004, s. 22).

Koncepce sociální politiky je tvořena čtyřmi základními principy, které je možné definovat jako princip sociální spravedlnosti, princip sociální solidarity, princip subsidiarity a princip participace (GALVAS, 2000, s. 13-15).

Princip sociální spravedlnosti – tvoří základ právního řádu a sociální politiky, lze jej chápat jako měřítko mezilidských vztahů a základní mravní hodnoty (KLIMENTOVÁ, 2004, s. 56). Spravedlnost je chápána nejen z pohledu právního ale především pohledu sociálního, tedy z pohledu pravidel, podle kterých jsou rozdělovány prostředky veřejných statků mezi jednotlivé subjekty (HALÁSKOVÁ, 2003, s. 53).

Princip sociální solidarity – vnímá člověka jako sociální bytost, která je za určitých okolností závislá na společnosti, ve které jsou přerozdělovány ekonomické prostředky. Solidaritu je vnímána jako solidarita mezigenerační (solidaritu mezi ekonomicky aktivním a neaktivním obyvatelstvem) a solidarita mezi ekonomicky silnějším a ekonomicky slabším obyvatelstvem (ŽIŽKOVÁ, 1997, s. 3).

Princip subsidiarity – klade důraz na jedince samotného a jeho vlastní odpovědnost za zajištění své existence. Tento princip vytváří posloupnost, kdy jedinec musí pomoci nejdříve sám sobě, nemá-li tu možnost, musí mu pomoci rodina. Při selhání těchto možností nastupuje pomoc jiných společenství, respektive jiných aktérů sociální politiky. Na posledním místě je vyzván stát, který ovšem v rámci naplnění tohoto principu předpokládá výchovu obyvatelstva k převzetí vlastní odpovědnosti a k vlastnímu odpovědnému chování (HALÁSKOVÁ, 2003, s. 56).

Princip participace – umožňuje každému jedinci aktivně se podílet na procesu tvorby přijímání opatření a rozhodnutí, kterými je sociální život ovlivňován. Tento princip vytváří přechod mezi člověkem jako objektem sociální politiky k člověku jako subjektu výrazně ovlivňujícímu tvorbu a realizaci sociální politiky (KLIMENTOVÁ, 2004, s. 59).

Právní řád je základním a hlavním nástrojem každé demokratické společnosti a jeho organickou součástí je také sociálně-právní legislativa. Neméně významným nástrojem sociální politiky jsou také sdělovací prostředky, které formují názory a postoje veřejnosti k sociálním problémům, a tak nepřímo působí na kvalitu legislativních norem.

Významným nástrojem z hlediska časového je sociální doktrína (KOTOUS, 2003, s. 14), jako dlouhodobá směrnice praktické sociální politiky, která se skládá z jednotlivých kratších úseků a specifikací zahrnutých do tzv. programů.

Nejvýznamnějším nástrojem sociální politiky je institut kolektivního vyjednávání, který je nosným principem sociálního smíru. Představuje mechanismus dosahování konsensu o určitých sociálních skutečnostech mezi sociálními partnery, respektive mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, mezi odborovými organizacemi a vládou (KOTOUS, 2003 s. 14).

3.2.2 Geneze sociální politiky v rámci České republiky

Transformace sociální politiky zaznamenala nejvýznamnější změnu po roce 1989, kdy probíhal proces změny sociálního systému vycházejícího z centrálního plánování na sociální systém, respektive na vznik sociálního státu vycházejícího z principu tržního hospodářství. Tento mezník změny sociálního systému se vyznačoval především odstraněním státního monopolu a opuštěním státního paternalizmu a vytvořením plurality

aktérů sociální politiky a decentralizací sociální správy na demokratickém základě (TOMEŠ, 2010, s. 396-400).

Významný podíl na sociální reformě započaté v roce 1990 má dokument přijatý vládou ČSFR v roce 1990 tzv. „Scénář sociální reformy“ (ČALFA, 1990), jehož smyslem bylo vybudování základů sociální politiky nového typu a zavedení standardů sociální politiky prostřednictvím institutu např. sociálního pojištění, životního minima, minimální mzdy a podobně. Vedle těchto institutů sociální politiky jsou také zavedeny institucionální změny na principech decentralizované veřejné správy a nové mechanismy sociálního vyjednávání např. kolektivní vyjednávání s odborovými organizacemi. Značný význam tohoto dokumentu lze spatřovat především v tom, že položil základy k vytvoření sociální záchranné sítě v podmínkách tržního hospodářství a v teritoriu ČSFR (KREBS, 2007, s. 96). Současně tento dokument byl využit k tvorbě zákonů z oblasti sociální politiky, zejména zákon o zaměstnanosti, o životním minimu, o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o zdravotním pojištění (ČALFA, 1990).

Genezí sociálně-ekonomického vývoje a vlivem působení tržních principů ekonomiky dochází k diferenciaci společnosti a postupně se projevují příjmové a majetkové nerovnosti. Společností začínají být vnímány nové sociální problémy například chudoba, sociální vyloučení a regiony s vysokou nezaměstnaností v důsledku konverze průmyslu (TOMEŠ, 1996, s. 21). Dle Tomeše (1996, s. 21) „*Stát chtěl vytvořit jednotný státní systém sociálního zabezpečení, který by poskytoval povinné zdravotní, nemocenské a důchodové pojištění, dobrovolné připojištění individuální a skupinové a státní sociální podporu a pomoc (sociální síť)*“.

3.3 Sociální zabezpečení

Systém sociálního zabezpečení je neustále korigován nutnými změnami, které korespondují s vývojem dané společnosti s přihlédnutím k ekonomickým a demografickým ukazatelům (ARNOLDOVÁ, 2012, s. 83).

Každá společnost se zabývá otázkami sociálního zabezpečení ve vazbě na průmyslový rozvoj a tržní sílu ekonomiky. Vlivem těchto odvětví dochází k závažným změnám životních podmínek, způsobu organizace práce, změny pracovních podmínek a životního

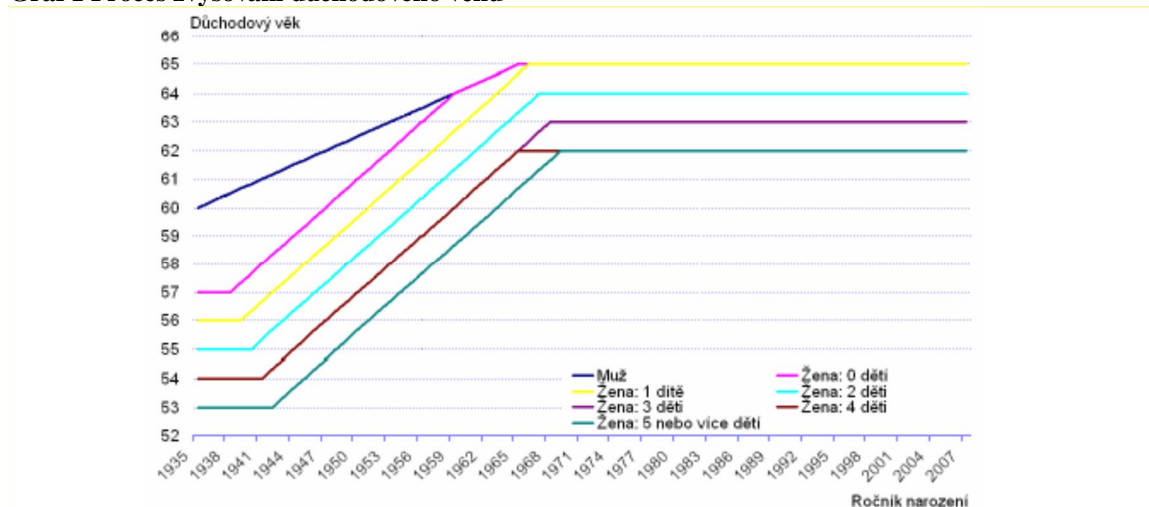
stylu člověka. Změny životního stylu a exponenciální rozvoj technologií přináší nárůst sociálních rizik projevujících se zvýšeným vznikem sociálních událostí či negativních příhod pro občany (CHVÁTALOVÁ, 2012, s. 210-212). Díky tomu jsou občané vystaveni dosud nepoznaným rizikovým situacím. Tyto situace jsou pro jednotlivce obtížně zvladatelné a stát i organizace, ve vazbě na výkonnost ekonomiky, se snaží preventivně působit a předcházet vzniku takových situací, snaží se je zmírňovat a odstraňovat (KREBS, 2007, s. 48).

Sociální zabezpečení lze chápat pojmově, jako pouze důchodové zabezpečení a sociální služby, v širším pojetí je možné zahrnout do sociálního zabezpečení: zabezpečení ve stáří, péči o zdraví, zabezpečení při dočasné neschopnosti pro nemoc a úrazy, zabezpečení při invaliditě, zabezpečení rodinných příslušníků a pozůstalých, zabezpečení v nezaměstnanosti, zabezpečení matek v těhotenství a mateřství, pomoc při výchově dětí v rodině (KREBS, 2015, s. 161-177). Jednoduché schéma znázorňující systém sociálních dávek je uvedeno v příloze Obrázek 1.

3.4 Zákon o důchodovém pojištění

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) je postaven na pojišťovacím principu. Tento zákon zavádí nové instituty, kterými jsou minimálně institut postupného zvyšování věkových hranic pro nárok na starobní důchod nebo zohlednění obecného mzdového nárůstu při výpočtu důchodu (TRÖSTER, 2008). Řada legislativních úprav a dodatků reaguje na negativní vlivy ekonomického a zejména demografického vývoje, jejichž dopady se snaží omezit. Zákon současně harmonizuje legislativu České republiky s prostředím Evropské unie (DANEVA, 2015).

Graf 1 Proces zvyšování důchodového věku¹

Zdroj: (MPSV, 2008, s. 51)

„Výpočet důchodů ovlivňují dva prvky: získání doby pojištění a výpočtový základ. Doby pojištění mají význam jak pro splnění podmínek nároku na důchod, tak pro stanovení výše dávky. Nárok na dávku není vázán na trvání účasti na důchodovém pojištění ke dni vzniku stanovené sociální události (dosažení důchodového věku, vzniku plné invalidity)“ (BISKUP, 2001, s. 21).

ZDP pojmově vymezuje a upravuje dobu pojištění a náhradní dobu pojištění. Kodifikuje, že doba pojištění se započítává pro účely vzniku nároku na důchod a jeho výši v celém rozsahu, a to za podmínky, že v České republice bylo zaplacené pojistné. Okruh pojištěných osob vymezuje § 5 odst. 1 ZDP (TRÖSTER, 2008, s. 144-177). V této souvislosti je rozlišována účast na důchodovém pojištění povinnou nebo dobrovolnou. Dobu účasti na pojištění osob dobrovolně důchodově pojištěných dle § 6 ZDP, je přípustné hodnotit nejdříve ke dni zaplacení pojistného. Pro vznik nároku na důchod se hodnotí náhradní doby obdobně jako doba pojištění, nestanovuje-li zákon jinak. Toto pojištění není zatíženo pojistným (PŘIB, 2010, s. 18-35). Náhradní doba reprezentuje životní situace např. studium, výchova dětí, nezaměstnanost či nemocnost, nebo péči o osobu blízkou a hodnotí se pouze za podmínky, že byly získány na území ČR, vyjma náhradní doby péče o dítě do čtyř let věku. Další podmínkou, aby se náhradní doba hodnotila, je naplnění trvání zákonného pojištění alespoň jeden rok (PŘIB, 2010, s. 18-35).

¹ Stanovení důchodového věku, jeho postupnému prodlužování a sjednocování pro obě pohlaví a u žen podle počtu vychovaných dětí

Při vzájemném krytí doby pojištění, musí být započtena do celkové doby pojištění pro nárok na důchod a vyšší procentní výměry důchodu jen ta doba, jejíž zápočet je pro občana výhodnější. Obdobně se toto pravidlo vztahuje také pro náhradní doby pojištění (MPSV, 2008, s. 41-42).

Z pohledu geneze nejvýznamnějších legislativních změn zákona o důchodovém pojištění lze akcentovat legislativní úpravy účinné od roku 2004, které nastavily zvyšování věkové hranice pro nárok na starobní důchod stejným tempem i po roce 2007 (MPSV, 2008, s. 43), se zachováním diference u žen dle počtu vychovaných dětí, zrušení dočasně kráceného starobního důchodu po roce 2006, zavedení redukce hodnocení studia v rozsahu maximálně šesti let po dosažení 18-ti let věku, zvýšení pojistné sazby na důchodové pojištění, zrušení podmínky omezení výdělku po dobu dvou let od vzniku nároku na starobní důchod při souběhu s výdělečnou činností, podmínka omezení pracovněprávního vztahu v souběhu s pobíráním starobního důchodu na dobu určitou nejdéle jednoho roku (BISKUP, 2006).

3.5 Okruh pojištěných osob

Při splnění podmínek stanovených zákonem o důchodovém pojištění jsou pojištění účastní (§ 5 odst. 1 ZDP) zaměstnanci v pracovním poměru, osoby samostatně výdělečně činné, zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti a zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce, soudci, poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu, prezident republiky a dále dle ustanovení § 5 odst. 1 ZDP (HALÍŘOVÁ, 2018, s. 48-73).

Dále jsou účastny důchodového pojištění, při splnění podmínek v zákoně o důchodovém pojištění jako náhradní doba pojištění (§ 5 odst. 2 ZDP) osoby vedené v evidenci Úřadu práce (dále jen „ÚP“) České republiky, osoby se zdravotním postižením zařazené v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, osoby konající vojenskou službu v ozbrojených silách České republiky, pokud nejsou vojáky z povolání, osoby pečující osobně o dítě ve věku do 4 let, osoby pečující o osobu závislou a dále dle § 5 odst. 2 ZDP (HALÍŘOVÁ, 2018, s. 48-73).

3.6 Parametrické změny od 1. ledna 2010

Od 1. ledna 2010 dochází k některým zásadním změnám ZDP (Národní pojištění 10, 2009, s. 9-15):

- důchodový věk,
- starobní důchod podle ustanovení § 29 odst. 1 až 4 ZDP,
- invalidní důchod a podmínky jeho nároku,
- dopočtená doba u invalidních důchodů,
- rozsah hodnocených dob.

3.6.1 Důchodový věk

Důchodový věk a jeho parametrické úpravy u osob narozených před rokem 1936 nevykazují žádné změny, u osob narozených v období 1936 až 1977 se nadále důchodový věk postupně prodlužuje (Národní pojištění 10, 2009, s. 9-15).

Parametrické změny nevykazují ani věkové hranice pro odchod do starobního důchodu osob, které odpracovaly stanovenou dobu v zaměstnání zařazeném do I. pracovní kategorie a účastníků odboje. Platí i nadále věkové hranice zakotvené právními předpisy před 1. lednem 1996 (BISKUP, 2006).

3.6.2 Starobní důchod podle ustanovení § 29 odst. 1 až 4 ZDP

Doba pojištění pro vznik nároku na důchod se postupně prodlužuje, a to v závislosti na důchodovém věku osoby, eventuálně věku osoby. Potřebná doba pro vznik nároku na důchod je uvedena v Tabulka 1 (Národní pojištění 10, 2009, s. 9-15).

Rok dosažení důchodového věku je rozhodující pro zjištění, kolik činí potřebná doba pojištění. Toto pravidlo platí i v případech, kdy v roce, v němž byl důchodový věk dosažen, nebyla získána potřebná doba pojištění.

Tabulka 1 Potřebná doba pojištění dle ustanovení odst. 1 ZDP

rok dosažení důchodového věku	potřebná doba pojištění pro nárok na důchod (v letech)
před rokem 2010	25
2010	26
2011	27
2012	28
2013	29
2014	30
2015	31
2016	32
2017	33
2018	34
po roce 2018	35

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

Potřebná doba pro nárok na starobní důchod se úměrně prodlužuje i u osob, u nichž zůstává zachován nárok na snížení věkové hranice pro odchod do starobního důchodu, a kterým tedy vzniká nárok na starobní důchod dříve (VOŘÍŠEK, 2012, s. 115).

Legislativa také připouští možnosti vzniku nároku na důchod v případě, že osobě nevznikl nárok na starobní důchod podle ustanovení §29 odst. 1 ZDP. V tomto případě vzniká nárok na starobní důchod, pokud získala dobu pojištění nejméně podle Tabulka 2 (VOŘÍŠEK, 2012, s. 115-123):

Tabulka 2 Potřebná doba pojištění dle ustanovení odst. 4 ZDP

dosažení důchodového věku	důchodový věk	potřebná doba pojištění pro nárok (v letech)
před rokem 2010	alespoň o 5 let vyšší, než je důchodový věk stanovený podle § 32 zdp pro muže stejného data narození	15
2010	dtto	16
2011	dtto	17
2012	dtto	18
2013	dtto	19
po roce 2013	dtto	20

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

Další možnou variantou vzniku nároku na starobní důchod osoby je naplnění podmínky, dosažení důchodového věku po roce 2014 a získání alespoň 30 let doby pojištění. Do doby pojištění se pro tento případ nezahrnují náhradní doby pojištění (MELOTÍKOVÁ, 2015, s. 48-73).

Poslední možnou variantou vzniku nároku na starobní důchod osobě je naplnění podmínky, dosažení věku 65 let za předpokladu nezískání potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 1, 2 nebo 3 ZDP. Nárok na starobní důchod získává osoba, jestliže se stala invalidní a získala potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod, nebo se stala invalidní následkem pracovního úrazu (VOŘÍŠEK, 2012, s. 115-123).

3.6.3 Starobní důchod před dosažením důchodového věku

Nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku (dále jen „předčasný starobní důchod“), jeho výše a podmínky pro jeho výplatu se od 1. ledna 2010 posuzují podle ZDP ve znění zákona do 31. prosince 2009 (MELOTÍKOVÁ, 2015, s. 48-73). Tento druh důchodu lze přiznat za předpokladu, že vstupní podmínky byly splněny do 31. prosince 2006 (§ 30 ZDP). Od 1. ledna 2010 ZDP (§ 31 ZDP) upravuje pouze jeden druh předčasného starobního důchodu. Základní podmínkou ve smyslu této úpravy je získání potřebné doby pojištění v souladu s ustanovením § 29 odst. 1 nebo 3 ZDP. Nárok na předčasný starobní důchod pak vzniká v závislosti na dosaženém důchodovém věku (VOŘÍŠEK, 2012, s. 120-123).

3.6.4 Invalidní důchod a podmínky jeho nároku

K zásadním změnám v posuzování nároků na důchody podmíněné dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, z pohledu způsobu stanovení jejich výše, dochází od 1. ledna 2010 zákonem č. 306/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterým se mění ZDP (Národní pojištění 11, 2009, s. 9-13). Jedná se především o nové vymezení definice invalidity, která spočívala v zavedení tří stupňů na místo invalidity plné a částečné. V souvislosti s touto změnou se výše invalidního důchodu stanoví v závislosti na zjištěném stupni invalidity (MPSV, 2008, s. 47).

Nárok na invalidní důchod vznikne osobě, která současně naplňuje níže uvedené podmínky:

- a) nedosáhla ještě věku 65 let,
- b) stala se invalidním pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně,
- c) získala potřebnou dobu pojištění nebo její invalidita vznikla následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání,
- d) nesplnila podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 ZDP,
- e) nedosáhla ještě důchodového věku v případě, že jí byl přiznán starobní důchod podle § 31 ZDP,
- f) nárok na tzv. „invalidní důchod z mládí“ zůstává zachován (VOŘÍŠEK, 2012, s. 133-135).

Po 31. prosinci 2009 nelze invalidní důchod po dosažení 65 let věku přiznat ani v případech, stala-li se osoba invalidní následkem nemoci z povolání nebo následkem pracovního úrazu. Dosažením věku 65 let, se invalidní důchod mění na důchod starobní (PŘIB, 2012, s. 253-261).

Invalidita je vymezena poklesem pracovní schopnosti, který nastal z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a to v rozsahu nejméně o 35 %. Invalidita je rozlišována mírou poklesu pracovní schopnosti osoby. Zákon rozlišuje 3 stupně invalidity v tomto rozmezí (VOŘÍŠEK, 2012, s. 133-140):

- invalidita prvního stupně - 35 % až 49 %,
- invalidita druhého stupně - 50 % až 69 %,
- invalidita třetího stupně – od 70 % výše.

Potřebná doba pojištění a způsob jejího zjišťování se rozšiřuje o další model. Platí, že pro osobu starší 38 let, v případě, že nesplní podmínku 5 let pojištění v posledních 10 letech před vznikem invalidity [model 5 ve 10], se podmínka potřebné doby pojištění považuje za naplněnou také tehdy, pokud v posledních 20 letech před vznikem invalidity získala 10 let pojištění [model 10 ve 20] (VOŘÍŠEK, 2012, s. 140-144).

Dojde-li k naplnění podmínek nároku na starobní důchod (§ 29 ZDP) vzniká nárok na invalidní důchod jedině jako následek pracovního úrazu (nemoci z povolání).

3.6.5 Dupočtená doba

Dupočtenou dobou je i nadále doba od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku. Pro účely stanovení dupočtené doby se však nebere v úvahu skutečný důchodový věk osoby, ale důchodový věk stanovený pro ženy stejného data narození, které nevychovaly žádné dítě (VOŘÍŠEK, 2012, s. 144-147). V závislosti na datu vzniku nároku na invalidní důchod a na délce doby českého pojištění získané v období od 18. roku věku osoby do vzniku nároku na invalidní důchod se dupočtená doba započte buď plně, nebo ve sníženém rozsahu (TRÖSTER, 2013, s. 160-172).

V plném rozsahu se doba započte v případech, že invalidita vznikla před 18. rokem věku, nebo ve věku od 18 let do 28 let není kryta dobou pojištění kratší 1 roku, nebo ve věku od 28 let do 40 let není kryta dobou pojištění kratší 2 let, nebo ve věku od 40 let a později, není kryta dobou pojištění kratší 3 let (TRÖSTER, 2010, s. 240).

Ve zkráceném rozsahu se započte v případech, kdy nejsou splněny podmínky pro zápočet dupočtené doby v plném rozsahu (TRÖSTER, 2010, s. 240). Zkrácený zápočet dupočtené doby se stanoví dle následující rovnice²:

Rovnice 1 Stanovení zkráceného zápočtu

$$\text{dupočtená doba } x \frac{\text{doba českého pojištění od 18. roku věku do vzniku nároku na důchod}}{\text{celkový počet dnů mezi 18. rokem věku a vznikem nároku na důchod}} \quad (3.1)$$

Zdroj: Meritorní směrnice ústřední ředitelky ČSSZ č. 9/2009. s. 5

Do doby pojištění do vzniku nároku na invalidní důchod budou započítány veškeré doby pojištění a náhradní doby pojištění, přičemž za dobu pojištění pro tento účel se hodnotí také doba studia po 18. roku věku v rozsahu prvních 6 let i po 31. prosinci 2009. Náhradní doba je hodnocena pouze v případě, že byla získána doba českého pojištění (s přihlédnutím k době studia v kterémkoli období) v rozsahu aspoň 1 roku.

Dupočtená doba se nehodnotí vůbec, jestliže invalidita vznikla následkem úmyslného sebezpoškození zdraví.

---

² Po zkrácení se počet dnů dupočtené doby zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru

3.6.6 Rozsah hodnocení dob pojištění, studia a evidence na úřadu práce

Doba pojištění včetně doby dobrovolného důchodového pojištění se pro nárok na starobní a invalidní důchod započítává v rozsahu 100 %.

Nárok na starobní důchod se započtením rozsahu evidence na ÚP za splnění těchto podmínek (PŘIB, 2012):

- doba nezaměstnanosti před 1. lednem 1996,
- doba evidence uchazeče o zaměstnání na ÚP při pobírání podpory v nezaměstnanosti (nebo při rekvalifikaci),
- doba evidence uchazeče o zaměstnání na ÚP bez pobírání podpory v nezaměstnanosti (nebo při rekvalifikaci) v rozsahu 3 let (resp. 1 roku před 55. rokem věku).

Doba evidence na ÚP pro nárok na invalidní důchod se hodnotí dle rozsahu získané doby pojištění níže popsanými způsoby v Tabulkách 3-7 (PŘIB, 2012, s. 253-261).

V případech, kdy byl získán alespoň jeden rok pojištění, a byla vyplácena podpora v nezaměstnanosti, se hodnotí ÚP v rozsahu Tabulka 3:

Tabulka 3 Hodnocení evidence úřadu práce s podporou - 1 rok pojištění

ÚŘAD PRÁCE s podporou	období	zápočet doby pro nárok	zápočet doby pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
při získání alespoň jednoho roku pojištění	před 1.1.1996	100%	v rozsahu 80% po 18. roce věku, bez omezení,	100%	nepřichází v úvahu	100%
	od 1.1.1996 také po 31.12.2009				100%	

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

V případě, že byl získán alespoň jeden rok pojištění, a nebyla vyplácena podpora v nezaměstnanosti, se hodnotí ÚP v rozsahu Tabulka 4:

Tabulka 4 Hodnocení evidence úřadu práce bez podpory - 1 rok pojištění

ÚŘAD PRÁCE bez podpory	období	zápočet doby pro nárok	zápočet doby pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
při získání alespoň jednoho roku pojištění	před 1.1.1996	100%	v rozsahu 80% po 18. roce věku, a to bez omezení,	100%	nepřichází v úvahu	100%
	od 1.1.1996 také po 31.12.2009	v rozsahu 100% maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku,	v rozsahu 80% po 18. roce věku, maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku,	v rozsahu 100% maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku,	100%	v rozsahu 100%, po 18. roce věku, maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku,

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

V případě, že nebyl získán alespoň jeden rok pojištění, a byla vyplácena podpora v nezaměstnanosti, se hodnotí ÚP v rozsahu:

Tabulka 5 Hodnocení evidence úřadu práce s podporou - bez pojištění

ÚŘAD PRÁCE s podporou	období	zápočet doby pro nárok	zápočet doby pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
bez jednoho roku pojištění	před 1.1.1996	nehodnotí se	nehodnotí se	100%	nepřichází v úvahu	nehodnotí se
	od 1.1.1996 také po 31.12.2009	100%			100%	

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

V případě, že nebyl získán alespoň jeden rok pojištění a nebyla vyplácena podpora v nezaměstnanosti se hodnotí ÚP v rozsahu:

Tabulka 6 Hodnocení evidence úřadu práce bez podpory - bez pojištění

ÚŘAD PRÁCE bez podpory	období	zápočet doby pro nárok	zápočet doby pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
bez jednoho roku pojištění	před 1.1.1996	nehodnotí se	nehodnotí se	100%	nepřichází v úvahu	nehodnotí se
	od 1.1.1996 také po 31.12.2009	v rozsahu 100% maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku,		v rozsahu 100% maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku,	100%	

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

Doba studia pro nárok na starobní a invalidní důchod je znázorněna v Tabulce č. 7. včetně doby studia pro účely stanovení délky dopočtené doby nebo doba studia pro vyloučenou dobu (MPSV, 2008, s 52-53).

Tabulka 7 Hodnocení doby studia

STUDIUM (invalidní důchod)		období	zápočet doby pro nárok	zápočet doby pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
A	před 18. rokem věku	před 1.1.1996	100%	100%	100%	nepřichází v úvahu	nepřichází v úvahu
		od 1.1.1996 také po 31.12.2009	100%	nehodnotí se	nevylučuje se	nepřichází v úvahu	nepřichází v úvahu
B	po 18. roce věku, je-li získán alespoň jeden rok pojištění	před 1.1.1996	v rozsahu 100% prvních 6 let studia po 18. roce věku,	v rozsahu 80% prvních 6 let studia po 18. roce věku,	v rozsahu 100% prvních 6 let studia po 18. roce věku, před 1.1.1996	nepřichází v úvahu	v rozsahu 100% prvních 6 let studia po 18. roce věku,
		od 1.1.1996 do 31.12.2009	v rozsahu 100%, prvních 6 let studia po 18. roce věku - nepřihlíží se k době studia započítávané před 1.1.1996	v rozsahu 80%, prvních 6 let studia po 18. roce věku - nepřihlíží sek době studia započítávané před 1.1.1996	v rozsahu 100%, prvních 6 let studia po 31.12.1995 a po 18. roce věku - nepřihlíží k době studia započítávané před 1.1.1996	úhrnem maximálně prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%, tato doba se považuje za doba pojištění	v rozsahu 100%, úhrnem maximálně prvních 6 let studia po 18. roce věku - tato doba se považuje za doba pojištění, přitom se nepřihlíží k době studia započítávané před 1.1.1996
		po 31.12.2009		nehodnotí se			
C	po 18. roce věku, není-li získán alespoň jeden rok pojištění	před 1.1.1996, od 1.1.1996 také po 31.12.2009	v rozsahu 100%, úhrnem maximálně prvních 6 let studia po 18. roce věku - považuje se za doba pojištění	nehodnotí se	<i>(doba podléhá redukcí vyloučených dob podle § 16 odst. 5)</i>		

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

3.7 Malá důchodová reforma

Vyhlášením nálezu Ústavního soudu ve Sbírce zákonů pod č. 135/2010 Sb. dne 13. května 2010 byl zrušen § 15 ZDP, který upravoval pravidla pro stanovení výše výpočtového základu procentní výměry důchodu redukcí osobního vyměřovacího základu (NALUS, 2010). Podle názoru Ústavního soudu byl nastavený algoritmus diskriminační vůči osobám s vyšším průměrem příjmů. Takto prováděný výpočet důchodu potlačoval zásadu zásluhovosti a zvýhodňoval nižší příjmové skupiny obyvatel, byl tedy v přímém rozporu s ústavně garantovaným právem na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří (čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Ve vazbě na nález Ústavního soudu zákonodárce realizoval legislativní proces nazývaný jako „malá důchodová reforma“. Obsahem této malé důchodové reformy byly návrhy dalších parametrických změn a odstranění legislativních nedopatření dosavadního předpisu ve smyslu harmonizace s Listinou základních práv a svobod. Malá důchodová reforma byla realizována s trojí účinností jednotlivých změn: k datu vyhlášení, k 30. září 2011 a k datu 1. ledna 2012 (ČSSZ, 2011).

3.7.1 Průměrná mzda

Jednou z oblastí, kterou napravuje malá důchodová reforma je stanovení výpočtu průměrné mzdy. Pro výpočet průměrné mzdy použijeme součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje a přepočítacího koeficientu pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu dle Tabulka 22 (TRÖSTER, 2013, s. 149-152).

3.7.2 Změna redukce s účinností od 30. září 2011

Další oblastí, kterou upravuje malá důchodová reforma je změna redukčních hranic pro výpočet důchodu dle nálezů Ústavního soudu č. 135/2010 Sb. Princip zásluhovosti byl realizován ve smyslu Tabulka 8 a Tabulka 21 s přihlédnutím k přechodnému období (NALUS, 2010).

Tabulka 8 Změna redukčních hranic do 31. prosince 2014 a od 1. ledna 2015

Rok přiznání důchodu	I. redukční hranice 44 % průměrné mzdy	II. redukční hranice 116 % průměrné mzdy	III. redukční hranice 400 % průměrné mzdy	nad III. redukční hranici
po 29. 9. 2011	100 %	29 %	13 %	10 %
2012	100 %	28 %	16 %	8 %
2013	100 %	27 %	19 %	6 %
2014	100 %	26 %	22 %	3 %
Rok přiznání důchodu	I. redukční hranice 44 % průměrné mzdy	xxx	II. redukční hranice 400 % průměrné mzdy	nad II. redukční hranici
2015 a později	100 %	xxx	26 %	nepřihlíží se

Zdroj: vlastní zpracování (2018)

3.7.3 Další změny zákona o důchodovém pojištění účinné od 30. září 2011

- a) prodloužení rozhodného období,
- b) vztah výše základní výměry vůči průměrné mzdě,
- c) vyloučení doby studia po 31. prosince 2009,
- d) zvyšování důchodového věku dle Tabulka 23,
- e) změna věku potřebného pro odchod do předčasného starobního důchodu,
- f) zastavení výplaty invalidního důchodu v případech nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu,
- g) přeměna invalidního důchodu na starobní ve věku 65-ti let,
- h) stanovení pravidel pro valorizaci důchodů,
- i) zrušení „odbytného“ u vdovských a vdoveckých důchodů,
- j) zkrácení doby pro obnovu nároku na vdovský a vdovecký důchod na 2 roky a jiné (VOŘÍŠEK, 2011).

3.8 Dobrovolné důchodové pojištění

Délka doby důchodového pojištění, za kterou bylo zapláceno pojistné, má vliv na vznik nároku na důchod i na výši důchodu. Pokud se jedná o osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“), tyto mají povinnost pojistné na důchodové pojištění odvádět samy. V případech, kdy OSVČ neplatí pojistné, kromě toho, že vzniká dluh na pojistném, není možné dobu výkonu této činnosti hodnotit jako dobu důchodového pojištění (VOŘÍŠEK, 2012, s. 28-37). Tato skutečnost negativně ovlivňuje výši důchodu a může způsobit absenci nároku na důchod. Za zaměstnance má povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění zaměstnavatel. V případech nedodržení této povinnosti se má pro účely nároku na důchod a jeho výši za to, že bylo pojistné uhrazeno. Dluh na pojistném Česká správa sociálního zabezpečení na zaměstnavateli vymáhá (ARNOLDOVÁ, 2012, s. 99-103).

V souladu se ZDP (od 1. 1. 1996) je možná účast na důchodovém pojištění i u osob na základě jejich dobrovolného rozhodnutí. Dobrovolné důchodové pojištění řeší situace, kdy pojištěnci buď nesplňují nárok na důchod z důvodu chybějící doby pojištění, případně nemají pojištěnou celou dobu až do nároku na důchod. V zásadě platí úměrnost mezi výší doby zákonně pojištěné a výší procentuální výměry důchodu (ŽENÍŠKOVÁ, 2016 s. 10-38). Pro účast na dobrovolném důchodovém pojištění musí být splněny podmínky, a to překročení hranice 18 let věku a podaná přihláška na místně příslušné Okresní správě

sociálního zabezpečení (§ 7 zákona č. 582/1995 Sb., o organizaci a provádění sociálního pojištění). Přesto, že je účast na této formě pojištění zcela dobrovolná, jsou pro účast na tomto pojištění zákonem pevně stanovená pravidla (ŽENÍŠKOVÁ, 2016, s. 10-38, 57).

Účast na tomto druhu pojištění může zaniknout pouze podanou písemnou odhláškou osoby účastné dobrovolného důchodového pojištění. Pojištění zaniká buď dnem uvedeným v odhlášce, nebo zpětně v případě, že pojistné nebylo hrazeno (KAHOUN, 2014, s. 252).

Přihlášením k účasti na důchodovém pojištění vzniká povinnost platit pojistné na důchodové pojištění (§ 3 odst. 5 zákona č. 589/1995 Sb. v platném znění). Při neplacení pojistného zákon nestanoví sankce, ani toto pojistné není na pojištěnci vymáháno. Jediným dopadem neplnění této povinnosti je skutečnost, že nebude pojištěnci hodnocena doba v měsících, za které nebylo pojistné uhrazeno do celkové doby pojištění. Obdobně platí i v případě pozdní úhrady pojistného (§ 6 odst. 2 ZDP). Zákon č. 589/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „ZPSZ“) umožňuje uhradit pojistné i zpětně. V těchto případech se pro stanovení pojistného na důchodové pojištění za předchozí kalendářní roky, použije sazba pojistného platná k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se pojistné na důchodové pojištění platí (zákon č. 589/1995 Sb.) Tabulka 24. Osoba dobrovolně účastna důchodového pojištění platí pojistné na důchodové pojištění za jednotlivé celé kalendářní měsíce, ve kterých je účastna důchodového pojištění alespoň po část kalendářního měsíce (§ 16 ZPSZ).

3.8.1 Okruh dobrovolně důchodově pojištěných osob

Dobrovolná účast na důchodovém pojištění je podle § 6 odst. 1 ZDP od 1. ledna 1996 (okruh druhů dobrovolného důchodového pojištění se v průběhu doby rozšiřoval) možná u osob starších 18 let, jestliže podaly přihlášku k účasti na pojištění a účast na pojištění se týká doby jejich:

- a) vedení v evidenci krajské pobočky ÚP jako uchazeče o zaměstnání, pokud v té době nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci,
- b) soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední škole nebo vysoké škole v České republice (přichází v úvahu nejdříve od 1. ledna 2002),

- c) výdělečné činnosti v cizině po 31. prosinci 1995, jedná-li se o osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. a), c) a e) ZDP (možnost doplacení je maximálně 2 roky zpětně),
- d) výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací podle § 5 zákona č. 198/2002 Sb. (nejdříve od 1. ledna 2003, od účinnosti zákona č. 198/2002 Sb. a možnost doplacení je maximálně dva roky zpětně),
- e) činnosti v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele, pro osoby uvedené v § 5 odst. 5 ZDP (přichází v úvahu nejdříve od 1. ledna 2009, tj. od účinnosti zákona č. 187/2006 Sb. a doprovodného zákona č. 189/2006 Sb. a možnost doplacení je maximálně dva roky zpětně),
- f) výkonu funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky (přichází v úvahu nejdříve od 19. září 2009, tj. od účinnosti zákona č. 303/2009 Sb.),
- g) pobytu v cizině v době, kdy osoby následovaly do místa vyslání k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby svého manžela nebo registrovaného partnera (nejdříve od 1. ledna 2010, resp. od 1. ledna 2015 u registrovaného partnera, od účinnosti zákona č. 250/2014 Sb.).

U všech vyjmenovaných typů tohoto pojištění je potřeba prokázat skutečnost, z jakého důvodu se osoby k dobrovolnému důchodovému pojištění přihlašují (potvrzení z ÚP o době evidence, potvrzení o studiu, pracovní smlouva prokazující výdělečnou činnost v cizině, a pod).

Dalším typem dobrovolného důchodového pojištění je tzv. bez udání důvodu. Účast na tomto typu pojištění je však možná v rozsahu nejvýše 15 let. Dobu přede dnem podání přihlášky je možno započítat maximálně v rozsahu jednoho roku bezprostředně před tímto datem (ZDP). Do 31. prosince 2013 bylo možné toto pojištění realizovat v rozsahu maximálně 10 let. Od 1. února 2018 došlo ke změně právní úpravy a u tohoto typu pojištění je nutné prokázat minimálně rok pojištění přede dnem podání přihlášky (§ 6 odst. 2 ZDP). Pojistné zaplacené nad rámec patnáctiletého období se vrací pojištěnci jako přeplatek na pojistném (§ 16 odst. 3 a § 17 odst. 1 ZPSZ).

Dnem vzniku nároku na starobní důchod zaniká účast na pojištění těchto osob, respektive dnem předcházejícímu dnu vzniku nároku na důchod (§ 6 odst. 3 ZDP). Dobrovolná účast na důchodovém pojištění je přípustná i v případech, kdy osoba, která se k dobrovolnému důchodovému pojištění přihlašuje, je již pojištěna například z důvodu pracovně právního vztahu, za účelem zvýšení výpočtového základu.

4 Analytická část

Dobrovolné důchodové pojištění pro některé občany řeší skutečný problém, kdy nesplňují jeden z parametrů nároku. Obecně lze předpokládat, že čím delší doba je zákonně pojištěna, tím vychází vyšší procentuální výměra důchodu. Dobrovolná účast na důchodovém pojištění přichází v úvahu u osob starších 18 let a účast na této formě pojištění je zcela dobrovolná. Dobrovolné důchodové pojištění má zákonem pevně stanovená pravidla, jejichž řádné a přesné uplatňování může významným způsobem ovlivnit přiznání a výši finálního důchodu.

Dobou pojištění po 31. prosinci 1995 je doba dobrovolného důchodového pojištění, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného. Doplačená doba tedy fakticky „existuje“ až ode dne doplacení. Pro účely stanovení potřebné doby pojištění k ní lze přihlížet až od tohoto data. Nárok na starobní nebo invalidní důchod proto vzniká až dnem doplacení pojistného. Dobrovolné pojištění bývá nejčastěji využíváno v souvislosti s podanou žádostí o přiznání starobního nebo invalidního důchodu, poté, co je zřejmé, že podmínka potřebné doby pojištění nebude v daném případě splněna.

4.1 Dopláčení pojistného v případech trvání evidence na úřadu práce

Jako jeden z modelových případů využití nástroje doplacení pojistného je v praxi často identifikován případ, kdy v souvislosti s podanou žádostí o přiznání invalidního důchodu je datum vzniku invalidity stanoveno zpětně, přičemž žadatel byl na ÚP evidován i po tomto datu. Za těchto okolností je nezbytné optimalizovat možnosti výpočtu spočívající ve stanovení konkrétní doby potřebné k doplacení. V této souvislosti není možné opomenout důsledně rozlišit, zda se jedná o:

- a) invaliditu prvního nebo druhého stupně, popř. invaliditu třetího stupně, při které je osoba schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek nebo
- b) invaliditu třetího stupně, při které osoba není schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek,

neboť postup při výpočtu je rozdílný. V níže uvedeném textu budou popsány praktické možnosti optimalizace.

Jak již bylo popsáno v teoretické části práce v kapitole 3.6.6, doba evidence uchazečů o zaměstnání bez pobírání podpory, se hodnotí v rozsahu nejvýše tří let, a to jako náhradní doba pojištění, tj. v tomto rozsahu není třeba se k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění přihlašovat. Tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, přičemž doba, po kterou podpora nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává pouze v rozsahu nejvýše 1 roku.

Tato doba se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. v těchto případech až od doplacení pojistného nikoliv ode dne vzniku invalidity. Uvedené tříleté období se tedy se vznikem invalidity nezastaví, ale posunuje se dál až ke dni doplacení pojistného.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se u osob ve věku nad 28 let zjišťuje z období posledních deseti roků před vznikem invalidity (tzv. rozhodné období), popř. z kteréhokoliv období deseti roků dokončeného po vzniku invalidity (posun rozhodného období). U osoby starší 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity, potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků (posun rozhodného období zde nepřichází v úvahu).

Datum doplacení pojistného na dobrovolné důchodové pojištění je tedy zároveň datem, od něhož se počítá i doba 3 let evidence osoby na ÚP jako uchazeče o zaměstnání, i když potřebná doba pojištění 5 roků (10 roků) se zjišťuje z rozhodného období posledních 10 (20) let před vznikem invalidity.

Osoba invalidní, která byla v evidenci ÚP vedena i po vzniku invalidity, si z doby pojištění získané v rozhodném období „ukrajuje“ dobu neplacené evidence, jejíž délka odpovídá délce doby ode dne vzniku invalidity do dne doplacení pojistného. Tento časový úsek si musí osoba doplatit navíc. Tuto dobu nelze pro nárok na invalidní důchod využít. Využitelnou by se však tato doba za jistých okolností mohla stát důsledkem posunu rozhodného období směrem k datu doplacení pojistného, pokud by osoba na začátku rozhodného období nedisponovala žádnou dobou pojištění a posunem rozhodného období by tak nic neztratila.

4.1.1 Optimalizace výpočtu doby pojištění pro nárok na invalidní důchod

Rozhodujícím faktorem optimalizace je den doplacení pojistného, od kterého se odvíjí rozhodné období ukončené dnem předcházejícím datu vzniku invalidity.

U rozhodného období „5 v 10“ (viz kapitola 3.6.4) se zjistí, zda jeho začátek je pokryt dobou pojištění v takovém rozsahu, že posun rozhodného období by nebyl výhodný.

Pokud:

- a) **ano**, zůstane původně stanovené rozhodné období zachováno. Doba neplacené evidence na ÚP se zjišťuje zpětně od data doplacení pojistného. Z této doby je pro účely nároku na invalidní důchod využitelná pouze ta její část, která spadá do rozhodného období ukončeného datem vzniku invalidity. Pojistíme dobu původně stanoveného rozhodného období,
- b) **ne**, posune se rozhodné období směrem k datu doplacení pojistného. Doba neplacené evidence na ÚP se počítá rovněž od data doplacení pojistného, v tomto případě je však v důsledku posunu využitelná i doba po vzniku invalidity do doplacení pojistného. Tato situace může být tedy v důsledku optimalizace pro pojištěnce příznivější než předchozí.

U rozhodného období „10 ve 20“ (viz kapitola 3.6.4) nepřichází jeho posun v úvahu. Zde se vždy postupuje způsobem analogickým tomu uvedenému výše pod první odrážkou („ano“); počet dnů v 10 letech je 3650.

4.1.2 Optimalizace výpočtu doby pojištění pro invaliditu ve třetím stupni

U **osob invalidních ve třetím stupni** (s výjimkou osob, které jsou invalidní ve třetím stupni a jsou schopny výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek) dnem vzniku invalidity třetího stupně osoba ex lege ztrácí statut uchazeče o zaměstnání, a to eventuálně i zpětně. Proto by ke komplikaci při výpočtu doby pojištění nemělo docházet, neboť zákon o zaměstnanosti³ neumožňuje krajským pobočkám ÚP evidovat tyto osoby jako uchazeče o zaměstnání.

---

³ [§ 30 odst. 1 písm. a) a § 25 odst. 2 písm. f) zákona č. 435/2004 Sb., od 1. ledna. 2009 § 25 odst. 2 písm. d) téhož zákona, ve znění zákona č. 382/2008 Sb.]

4.1.3 Modelové příklady optimalizace výpočtu doby pojištění pro nároku na invalidní důchod

Příklad 1

Osoba narozena v roce 1967 má zamítnutou žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. **Vznik invalidity třetího stupně byl stanoven dnem 27. 12. 2016.**

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Pojištění	od 3. 1. 2000 do 30. 8. 2004	1 703dní
OSVČ	od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009	365 dní
	od 1. 1.2010 do 31. 12. 2010	365 dní
pojištění	od 15. 1. 2011 do 31. 12. 2011	351 dní
ÚP	od 1. 10. 2013 do 26. 12. 2016	1 183 dní

Doplacení ke dni 15. 5. 2017. Vyřazení z evidence ÚP ke dni 26. 12. 2016⁴.

Tabulka 9 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 1

	Varianta 5 z 10		Varianta 10 z 20	
		Počet dnů		Počet dnů
Rozhodné období	27.12.2006 – 26.12.2016		27.12.1996 – 26.12.2016	
Doba pojištění			3.1.2000 - 30.8.2004	1703
	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12. 2011	351
Doba OSVČ	1.11.2009 – 31.12.2010	730	1.1.2009 – 31.12.2010	730
Evidence ÚP	27.12.2015 – 26.12.2016	366	27.12.2015 – 26.12.2016	366
∑ potřebuji		1825		3650
∑ mám		1447		3150
rozdíl		-378		-500

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

⁴ Osoba byla vyřazena z evidence ÚP, proto původní zápočet doby vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání zůstane v rozhodném období stejný (tj. 366 dní), není důvod posunovat rozhodné období.

Jedná se o osobu starší 38 let, proto se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou také, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity, potřebná doba pojištění činí 10 roků.

Tabulka 10 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 1

	Varianta 5 z 10		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.12.2006 – 26.12.2016		27.12.1996 – 26.12.2016	
		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění			3.1.2000 - 30.8.2004	1703
	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12. 2011	351
Doba OSVČ	1.11.2009 – 31.12.2010	730	1.1.2009 – 31.12.2010	730
DOPOJ	1.12.2013 – 31.12.2013	31		
	1.1.2014 – 31.12.2014	365		
Evidence ÚP	27.12.2015 – 26.12.2016	366	27.12.2015 – 26.12.2016	366
∑ potřebuji		1843		
∑ mám		1825		
rozdíl		+18		

Zdroj: Vlastní zpracování

Příklad 2

Osoba narozena v roce 1967 má zamítnutou žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. **Vznik invalidity třetího stupně byl stanoven dnem 27. 12. 2016.**

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Pojištění	od 3. 1. 2000 do 30. 8. 2004	1 703dní
OSVČ	od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009	365 dní
	od 1. 1.2010 do 31. 12. 2010	365 dní
pojištění	od 15. 1. 2011 do 31. 12. 2011	351 dní
ÚP	od 1. 10. 2013 dosud	1 323 dní
Doplacení	ke dni 15. 5. 2017	

Tabulka 11 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 2

Tabulka 13	Varianta 5 z 10		Varianta 5 z 10 s posunem rozhodného období		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.12.2006 – 26.12.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.12.1996 – 26.12.2016	
		Počet dnů		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění					3.1.2000 - 30.8.2004	1703
	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351
Doba OSVČ	1.11.2009 – 31.12.2010	730	1.11.2009 – 31.12.2010	730	1.1.2009 – 31.12.2010	730
Evidence ÚP	15.5.2016 – 26.12.2016	226	15.5.2016 – 31.12.2016	231	15.5.2016 – 26.12.2016	226
			1.5.2017 – 14.5.2017	134		
Σpotřebuji		1825		1825		3650
Σ mám		1307		1447		3010
rozdíl		- 518		-379		-640

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Jedná se o osobu starší 38 let, proto se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou také, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity, potřebná doba pojištění činí 10 roků.

Je nutné nově umístit dobu vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání, neboť se podle zákona doba evidence zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. v tomto případě až ode dne doplacení pojistného. Roční započitatelné období se vznikem invalidity nezastaví, ale posunuje se až ke dni doplacení pojistného, tj. od 15. 5. 2016 do 14. 5. 2017. Pro nárok na invalidní důchod lze započítat pouze část, která zůstala v původním rozhodném období. Dobu pojištění získanou od 27. 12. 2016 do 14. 5. 2017 (139 dnů) nelze jako dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod zhodnotit (pouze pro případ posunutí rozhodného období).

Tabulka 12 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 2

	Varianta 5 z 10		Varianta 5 z 10 s posunem rozhodného období		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.12.2006 – 26.12.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.12.1996 – 26.12.2016	
		Počet dnů		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění					3.1.2000 - 30.8.2004	1703
	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351
Doba OSVČ	1.11.2009 – 31.12.2010	730	1.11.2009 – 31.12.2010	730	1.1.2009 – 31.12.2010	730
DOPOJ			1.12.2013 – 31.12.2013	31		
			1.1.2014 – 31.12.2014	365		
Evidenční ÚP	15.5.2016 – 26.12.2016	226	15.5.2016 – 31.12.2016	231	15.5.2016 – 26.12.2016	226
			1.5.2017 – 14.5.2017	134		
Σ potřebuji				1825		
Σ mám				1842		
rozdíl				+ 17		

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Výpočet s posunutím rozhodného období je výhodný za situace, kdy osoba nemá na začátku rozhodného období žádnou dobu pojištění a je možné využít celé období vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání. Chybějící potřebná doba pojištění se tudíž nezmění.

Příklad 3

Osoba narozena v roce 1967 má zamítnutou žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. **Vznik invalidity třetího stupně byl stanoven dnem 27. 12. 2016.**

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Pojištění	od 3. 1. 2000 do 30. 8. 2004	1 703dní
OSVČ	od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007	365 dní
	od 1. 1.2008 do 31. 12. 2008	365 dní
pojištění	od 15. 1. 2009 do 31. 12. 2009	351 dní
ÚP	od 1. 10. 2013 dosud	1 323 dní
Doplacení	ke dni 15. 5. 2017	

Tabulka 13 Výpočet chybějící doby pojištění PŘ. 3

	Varianta 5 z 10		Varianta 5 z 10 s posunem rozhodného období		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.12.2006 – 26.12.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.12.1996 – 26.12.2016	
		Počet dnů		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění					3.1.2000 – 30.8.2004	1703
	15.1.2009 – 31.12.2009	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12. 2011	351
Doba OSVČ	1.1.2007 – 31.12.2008	731	15.5.2007 – 31.12.2008	597	1.1.2007 – 31.12.2008	731
Evidence ÚP	15.5.2016 – 26.12.2016	226	15.5.2016 – 31.12.2016	231	15.5.2016 – 26.12.2016	226
			1.5.2017 – 14.5.2017	134		
Σpotřebuji		1825		1825		3650
Σmám		1308		1313		3011
rozdíl		-517		-512		-639

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Jedná se o osobu starší 38 let, proto se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou také, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity, potřebná doba pojištění činí 10 roků.

Je nutné nově umístit dobu vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání, neboť se podle zákona doba evidence zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. v tomto případě až ode dne doplacení pojistného. Roční započitatelné období se vznikem invalidity nezastaví, ale posunuje se až ke dni doplacení pojistného, tj. od 15. 5. 2016 do 14. 5. 2017. Pro nárok na invalidní důchod lze započítat pouze část, která zůstala v původním rozhodném období. Dobu pojištění získanou od 27. 12. 2016 do 14. 5. 2017 (139 dní) nelze jako dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod zhodnotit (případ posunutí rozhodného období).

Tabulka 14 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 3

	Varianta 5 z 10		Varianta 5 z 10 s posunem rozhodného období		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.12.2006 – 26.12.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.12.1996 – 26.12.2016	
		Počet dnů		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění					3.1.2000 – 30.8.2004	1703
	15.1.2009 – 31.12.2009	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351	15.1.2011 - 31.12.2011	351
Doba OSVČ	1.1.2007 – 31.12.2008	731	15.5.2007 – 31.12.2008	597	1.1.2007 – 31.12.2008	731
DOPOJ	1.8.2014 – 31.12.2014	153	1.8.2014 – 31.12.2014	153		
	1.1.2015 – 31.12.2015	365	1.1.2015 – 31.12.2015	365		
Evidence ÚP	15.5.2016 – 26.12.2016	226	15.5.2016 – 31.12.2016	231	15.5.2016 – 26.12.2016	226
			1.5.2017 – 14.5.2017	134		
Σpotřebuji		1825		1825		
Σmám		1826		1831		
rozdíl		+1		+6		

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Výpočet s posunutím rozhodného období je výhodný za situace, kdy osoba nemá na začátku rozhodného období žádnou dobou pojištění. Osoba posunem rozhodného období ztrácí doby pojištění na počátku rozhodného období, dojde k jejich „umazávání“.

Příklad 4

Osoba narozena 28. 5. 1960 byla zamítnuta žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. **Vznik invalidity třetího stupně byl stanoven dnem 27. 10. 2016.**

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Pojištění	od 26. 4. 1997 do 31. 12. 2001	1 711 dní
Pojištění	od 2. 12. 2007 do 31. 12. 2008	396 dní
ÚP	od 1. 4. 20112 dosud	1 871 dní

Dovršení 55 let věku ke dni 28. 5. 2015. Doplnění ke dni 15. 5. 2017

Tabulka 15 Výpočet chybějící doby pojištění PŘ. 4

	Varianta 5 z 10		Varianta 5 z 10 s posunem rozhodného období		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.10.2006 – 26.10.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.10.1996 – 26.10.2016	
		Počet dnů		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění					26.4.1997 – 31.12.2001	1711
	2.12.2007 – 31.12.2008	396	2.12.2007 – 31.12.2008	396	2.12.2007 – 31.12.2008	396
Evidence ÚP do 55 let věku	28.5.2014 – 27.5.2015	365	28.5.2014 – 27.5.2015	365	28.5.2014 – 27.5.2015	365
Evidence ÚP po 55 let věku	28.5.2015 – 26.10.2016	518	28.5.2015 – 26.10.2016	518	28.5.2015 – 26.10.2016	518
			27.10.2016 – 14.5.2017	200		
Σpotřebuji		1825		1825		3650
Σmám		1279		1479		2990
rozdíl		-546		-346		-660

Zdroj: vlastní zpracování (2018)

Jedná se o osobu starší 38 let, proto se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou také, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity, potřebná doba pojištění činí 10 roků.

Je nutné nově umístit dobu vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání, neboť se podle zákona doba evidence zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. v tomto případě až ode dne doplacení pojistného. Započitatelné období se vznikem invalidity nezastaví, ale posunuje se až ke dni doplacení pojistného, tj. od 28. 5. 2014 do 14. 5. 2017. Pro nárok na invalidní důchod se započítá část, která zůstala v původním rozhodném období. Dobu pojištění získanou od 27. 10. 2016 do 14. 5. 2017 nelze jako dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod započíst, **nelze tuto dobu ani odečítat** z původně započtených dnů.

Výpočet s posunutím rozhodného období je výhodný za situace, kdy osoba nemá na začátku rozhodného období žádnou dobou pojištění. Zároveň je možné využít další období vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání po 55. roce věku.

Tabulka 16 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ PŘ. 4

	Varianta 5 z 10		Varianta 5 z 10 s posunem rozhodného období		Varianta 10 z 20	
Rozhodné období	27.10.2006 – 26.10.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.10.1996 – 26.10.2016	
		Počet dnů		Počet dnů		Počet dnů
Doba pojištění					26.4.1997 – 31.12.2001	1711
	2.12.2007 – 31.12.2008	396	2.12.2007 – 31.12.2008	396	2.12.2007 – 31.12.2008	396
DOPOJ			1.1.2013 – 31.12.2013	365		
Evidence ÚP do 55 let věku	28.5.2014 – 27.5.2015	365	28.5.2014 – 27.5.2015	365	28.5.2014 – 27.5.2015	365
Evidence ÚP po 55 let věku	28.5.2015 – 26.10.2016	518	28.5.2015 – 26.10.2016	518	28.5.2015 – 26.10.2016	518
			27.10.2016 – 14.5.2017	200		
Σpotřebuji				1825		
Σmám				1844		
rozdíl				+19		

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

4.1.4 Modelové příklady optimalizace výpočtu doby pojištění pro nárok na starobní důchod

Příklad 5

Muži narozenému 1. 7. 1953 byla zamítnuta žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. Důchodového věku dosáhne v 63 letech, tj. 1. 7. 2016. Potřebná doba pojištění v roce 2016 činí 32 let (tj. 11 680 dnů).

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Pojištění 10 178 dnů

ÚP od 1. 7. 2011 dosud 2 146 dnů

Dosažení věku 55 let ke dni 1. 7. 2008. Doplacení ke dni 15. 5. 2017

Tabulka 17 Výpočet chybějící doby pojištění PŘ. 5

		Počet dnů		Σ
		100 %	80 %	
Doba pojištění		10 258	nekrátí se	10 258
Evidence ÚP po 55 letech	1.7.2013 – 31.12.2013		147	147
	1.1.2014 – 31.12.2014		292	292
	1.1.2015 – 31.12.2015		292	292
	1.1.2016 – 30.6.2016		146	146
Σ potřebuji				11 680
Σ mám		10 258	877	11 135
rozdíl				-545

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Zápočet doby vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání pro nárok na starobní důchod zůstane stejný, neboť již v původním výpočtu byla celá doba krácena na 80 % (týká se osob, které dosáhly důchodového věku po 31. 12. 2009).

Zde je nutné nově umístit dobu vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání, neboť se doba tzv. neplacené evidence zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. v tomto případě až ode dne doplacení pojistného (15. 5. 2017).

Tabulka 18 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ PŘ. 5

		Počet dnů		Σ
		100 %	80 %	
Doba pojištění		10 258	nekrátí se	10 258
DOPOJ	1.7.2011 – 31.12.2011	184		
	1.1.2012 – 31.12.2012	366		
Evidence ÚP po 55 letech	1.7.2013 – 31.12.2013		147	147
	1.1.2014 – 31.12.2014		292	292
	1.1.2015 – 31.12.2015		292	292
	1.1.2016 – 30.6.2016		146	146
Σ potřebuji				11 680
Σ mám		10 808	877	11 685
rozdíl				+5

Zdroj: Vlastní zpracování

Příklad 6

Muži narozenému 1. 7. 1953 byla zamítnuta žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. Důchodového věku dosáhne v 63 letech, tj. 1. 7. 2016.

Potřebná doba pojištění v roce 2016 činí 32 let (tj. 11 680 dní). 55 let 1. 7. 2008

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Pojištění 10 178 dnů

ÚP od 1. 2. 2006 do 31. 12. 2009

ÚP od 1. 7. 2014 dosud 2 146 dnů

Dosažení věku 55 let ke dni 1. 7. 2008. Doplacení ke dni 15. 5. 2017

Tabulka 19 Výpočet chybějící doby pojištění Př. 6

	Varianta 1				Varianta 2			
		Počet dnů				Počet dnů		
		100 %	80 %	Σ		100 %	80 %	Σ
Doba pojištění		10 185	nekrátí se	10 185		10 185	nekrátí se	10 185
Evidence ÚP do 55 let			nekrátí se		15.6.2008 - 30.6.2008	16	nekrátí se	16
Evidence ÚP po 55 letech	15.11.2009 – 31.12.2009	47	nekrátí se	47	1.7.2008 – 31.12.2008	184	nekrátí se	184
	1.7.2014 – 31.12.2014		147	147	1.1.2009 – 31.12.2009	365	nekrátí se	365
	1.1.2015 – 31.12.2015		292	292	1.7.2014 – 31.12.2014		147	147
	1.1.2016 – 31.12.2016		293	293	1.1.2015 – 31.7.2015		170	170
	1.1.2017 – 14.5.2017		108	108	1.1.2017 – 14.5.2017		107	107
Σpotřebuji				11 680				11.680
Σ mám		10 232	840	11 072		10 750	424	11 174
rozdíl				-608				-506

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Zápočet doby vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání pro nárok na starobní důchod zůstane stejný, neboť již v původním výpočtu byla celá doba krácena na 80 % (týká se osob, které dosáhly důchodového věku po 31. 12. 2009).

Tabulka 20 Optimalizace potřebné doby pojištění s doplacením DOPOJ Př. 6

	Varianta 1				Varianta 2			
		Počet dnů		Σ		Počet dnů		Σ
		100 %	80 %			100 %	80 %	
Doba pojištění		10 185	nekrátí se	10 185		10 185	nekrátí se	10 185
DOPOJ	1.5.2007 – 31.12.2007	245		245	1.8.2015 – 31.12.2015	153		153
	1.1.2008 – 31.12.2008	366		366	1.1.2016 – 31.12.2016	366		366
Evidence ÚP do 55 let			nekrátí se		15.6.2008 – 30.6.2008	16	nekrátí se	16
Evidence ÚP po 55 letech	15.11.2009 – 31.12.2009	47	nekrátí se	47	1.7.2008 – 31.12.2008	184	nekrátí se	184
	1.7.2014 – 31.12.2014		147	147	1.1.2009 – 31.12.2009	365	nekrátí se	365
	1.1.2015 – 31.12.2015		292	292	1.7.2014 – 31.12.2014		147	147
	1.1.2016 – 31.12.2016		293	293	1.1.2015 – 31.7.2015		170	170
	1.1.2017 – 14.5.2017		108	108	1.1.2017 – 14.5.2017		107	107
Σpotřebuji				11 680				11 680
Σ mám		10.843	840	11 683		11.269	424	11 693
rozdíl				+3				+13

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

4.2 Dobrovolné pojištění z důvodu soustavné přípravy na budoucí povolání

Osoba má od 1. 1. 2010 možnost podat přihlášku k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění také ve smyslu § 6 odst. 1 písm. b) ZDP, pokud se po dosažení věku 18 let soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice.

V období do 31. 12. 2009 je účast z tohoto kvalifikovaného důvodu možná jen poté, co uplynulo prvních šest let studia na střední nebo vysoké škole v České republice po dosažení 18. roku jeho věku. Za dobu přede dnem podání přihlášky je účast na pojištění možná bez omezení. Tento typ pojištění je fakticky možné nejdříve od 1. 1. 2002, neboť doba prvních šesti let studia po 18. roce věku se počítá až od 1. 1. 1996, tj. od účinnosti ZDP.

4.2.1 Příklady optimalizace ve výpočtu doby pojištění pro výši invalidního důchodu

Příklad 7

Osoba narozena 24. 8. 1989 má v roce 2015 přiznán důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 3.170 Kč, tj. v minimální výši. **Vznik invalidity třetího stupně byl stanoven dnem 4. 3. 2015.**

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

Doba studia hodnocena podle zákona po 18. roce věku maximálně v rozsahu šesti let, tj. od 24. 8. 2007 do 31. 12. 2009 a od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2013

Jelikož osoba splnila pouze 6 let studia a doba, která není kryta dobou českého pojištění je delší než období 1 roku, dopočtená doba byla hodnocena ve sníženém rozsahu dle Rovnice 1.

Doplacením dobrovolného důchodového pojištění za období a na určený vyměřovací základ (dále jen „VZ“):

od 1. 7. 2013 do 31. 12. 2013	ve výši 179 000 Kč na VZ	622 978 Kč,
od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014	ve výši 365 680 Kč na VZ	1 305 996 Kč,
od 1. 1. 2015 do 28. 2. 2015	ve výši 3 726 Kč na VZ	13 306 Kč,
celkem bylo doplaceno		548 606 Kč.

Doplacením dobrovolného důchodového pojištění osoba získala další dobu pojištění a tím došlo k plně dopočtené době 47 let. Výše důchodu v tomto případě vyšla dnem doplacení tj. 25. 5. 2015 na 25 462 Kč. Osoba po tomto datu podala další přihlášku k dobrovolnému důchodovému pojištění na dobu:

od 30. 6. 2013 do 30. 6. 2013 ve výši 83 251 Kč na VZ 289 416 Kč,
v uvedeném případě bylo doplaceno celkem 631 857 Kč, pojistné bylo uhrazeno dne 29. 9. 2015.

Novým navýšením výpočtového základu došlo k dalšímu přepočtu důchodu ode dne doplacení, tj. 29. 9. 2015 na částku 28 021 Kč.

Příklad č. 8

Osoba narozena dne 17. 12. 1979 má v roce 2013 přiznán důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 3 575 Kč. **Vznik invalidity třetího stupně byl stanoven dnem 26. 3. 2013.**

Rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění:

- doba studia hodnocena podle zákona po 18. roce věku maximálně v rozsahu šesti let, tj. od 17. 12. 1997 do 16. 12. 2003,
- doba evidence na ÚP, jelikož jde o pojištěnce mladšího 55 let věku, se hodnotí nejvýše v rozsahu jednoho roku před vznikem nároku na důchod.

Jelikož osoba splnila pouze 6 let studia, 3 roky a 1986 dnů pojištění, 1 rok evidenci na ÚP, 153 dnů evidenci na ÚP s podporou a 169 dnů pobírání nemocenských dávek, tak doba, která není kryta dobou českého pojištění je delší než 2 roky, dopočtená doba byla hodnocena ve sníženém rozsahu dle Rovnice 1.

Doplacením dobrovolného důchodového pojištění za období a na minimální VZ:

od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2004 ve výši	22 356 Kč na VZ	79 836 Kč,
od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2005 ve výši	22.356 Kč na VZ	79 836 Kč
od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2006 ve výši	22.356 Kč na VZ	79 836 Kč
od 1. 1. 2007 do 31. 1. 2007 ve výši	1 863 Kč na VZ	6 653 Kč
celkem bylo doplaceno	68 931 Kč	

Doplněním dobrovolného důchodového pojištění získala další dobu pojištění a tím došlo k plně doložené době. Výše důchodu v tomto případě vyšla dnem doplnění tj. 22. 9. 2015 na 8 836 Kč.

5 Výsledky a diskuse

Dílčí závěr příklad 1:

Provedenou komparací jednotlivých výpočtů bylo zjištěno, že jako optimálnější se jeví varianta 5 v 10, neboť při využití této legislativní možnosti osobě chybí 378 dnů, což je pro ni výhodnější. Při využití této varianty a využití možnosti doplacení dobrovolného důchodového pojištění v období od 1. 12. 2013 až 31. 12. 2014, kdy osoba byla vedena v evidenci ÚP, byla získána potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod s datem přiznání dnem doplacení pojištění, tj. 15. 5. 2017. Bez využití této optimalizace by osoba na invalidní důchod neměla nárok.

Dílčí závěr příklad 2:

Provedenou komparací jednotlivých výpočtů bylo zjištěno, že jako neoptimálnější se jeví varianta 5 v 10 s posunem rozhodného období, neboť při využití této legislativní možnosti osobě chybí 379 dnů, což je pro osobu výhodnější. Při využití této varianty a využití možnosti doplacení dobrovolného důchodového pojištění v období od 1. 12. 2013 až 31. 12. 2014, kdy byla osoba vedena v evidenci ÚP, byla získána potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod s datem přiznání dnem doplacení pojištění, tj. 15. 5. 2017. Stejně jako v Příkladu 1 by bez využití této optimalizace osoba na invalidní důchod neměla nárok.

Dílčí závěr příklad 3:

Osoba (r. 1967) má zamítnutou žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. U tohoto modelového příkladu je možné využít výpočet s posunutím rozhodného období. Využití tohoto modelu je výhodné za situace, kdy osoba nemá na začátku rozhodného období žádnou dobu pojištění. V tomto případě osoba posunem rozhodného období ztrácí doby pojištění na počátku rozhodného období, dojde k jejich „umazávání“. Komparací je zjištěno, že pro doplacení dobrovolného důchodového pojištění je výhodná jedna z variant 5 v 10 (s posunem i bez posunutí rozhodného období). Využitím této optimalizace prostřednictvím doplacení dobrovolného důchodového pojištění splní osoba podmínky pro přiznání invalidního důchodu.

Dílčí závěr příklad 4:

Osoba (r. 1960) má zamítnutou žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. U tohoto modelového příkladu je rovněž možné využít výpočet s posunutím rozhodného období jako u předchozího modelového případu. Současně je vhodné využít další období vedení v evidenci ÚP, jako uchazeče o zaměstnání, po 55. roce věku. Komparací je zjištěno, že pro doplacení dobrovolného důchodového pojištění je výhodná jedna z variant 5 v 10 s posunem rozhodného období. Využitím této optimalizace prostřednictvím doplacení dobrovolného důchodového pojištění splní osoba podmínky pro přiznání invalidního důchodu.

Dílčí závěr příklad 5:

Muži (r. 1953) byla zamítnuta žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. U tohoto modelového příkladu přiznání starobního důchodu je nutné využít legitimní možnosti umístit dobu vedení v evidenci ÚP jako uchazeče o zaměstnání, neboť se doba tzv. neplacené evidence zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. v tomto případě až ode dne doplacení pojistného. Využitím této možnosti a doplacením dobrovolného důchodového pojištění žadatel dosáhl přiznání starobního důchodu v příslušném rozsahu.

Dílčí závěr příklad 6:

Muži (r. 1953) byla zamítnuta žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. U tohoto modelového příkladu přiznání starobního důchodu je nutné využít legitimní možnosti umístit dobu vedení v evidenci ÚP uchazeče co nejvýhodněji ve vztahu k zápočtu doby. Umístění do 31. 12. 2009 se hodnotí pro nárok na důchod 100 %. Využitím této možnosti a doplacením dobrovolného důchodového pojištění žadatel dosáhl přiznání starobního důchodu v příslušném rozsahu a snížení výsledné výše doplacení dobrovolného pojištění.

Dílčí závěr příklad 7:

Osoba (r. 1989) má v roce 2015 přiznán důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 3 170 Kč, tj. v minimální výši. U tohoto modelového příkladu přiznání invalidního důchodu lze využít možnosti doplacení dobrovolného důchodového pojištění. Navýšením výpočtového základu došlo k navýšení důchodu ode dne doplacení, tj. 29. 9. 2015. Rozdíl

mezi přiznanými důchody je 24 851 Kč. Osobě vedle získání sociálních jistot se navrátí finanční investice za necelé tři roky.

Dílčí závěr příklad 8:

Osoba (r. 1979) má v roce 2013 přiznán důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 3 575 Kč. U tohoto modelového příkladu přiznání invalidního důchodu lze využít možnosti doplacení dobrovolného důchodového pojištění. Navýšením výpočtového základu došlo k navýšení důchodu ode dne doplacení, tj. 22. 9. 2015. Rozdíl mezi přiznanými důchody je 5 261 Kč. Osobě vedle získání sociálních jistot se navrátí finanční investice za necelé dva roky.

6 Závěr

Prostřednictvím této bakalářské práce autorka přibližuje problematiku důchodového pojištění. Pomocí vzorku modelových praktických příkladů prokazuje způsoby a možnosti optimalizace přiznání starobního a invalidního důchodu prostřednictvím využití dobrovolného důchodového pojištění ve prospěch jednotlivých žadatelů a zároveň poukazuje na pozitivní ekonomické dopady na výdaje státního rozpočtu. Teoretická část pomocí deskripce geneze vývoje důchodového pojištění společně s vývojem legislativy nastiňuje přehled možností, které lze při výpočtu a přiznání jednotlivých druhů důchodů uplatnit. Praktická část bakalářské práce prostřednictvím analytické a komparativní metody demonstruje možnosti optimalizace na několika modelových příkladech pomocí zapojení dobrovolného důchodového pojištění do výpočtu nároku na přiznání invalidního nebo starobního důchodu.

Z jednotlivých dílčích závěrů je patrné, že pokud dojde k legitimní aplikaci dobrovolného pojištění, resp. k provedení optimalizace, je možné u žadatelů splnit podmínky pro přiznání některého z druhů důchodu. V této souvislosti je však nezbytné akcentovat skutečnost, že aplikace nástroje dobrovolného důchodového pojištění ve prospěch žadatelů závisí na schopnostech a praktických zkušenostech jednotlivých pracovníků úřadů.

Došlo k prokázání pozitivního vlivu dobrovolného důchodového připojištění na přiznání starobního nebo invalidního důchodu. Současně je touto prací implicitně poukázáno, že osoba, které je přiznána některá z variant důchodu, vypadává automaticky ze systému poskytování tzv. nepojistných sociálních dávek.

Touto bakalářskou prací je prokázáno, že s využitím nástroje dobrovolného důchodového pojištění a současně zapojením dobrovolnosti ze strany žadatele (míněno ve smyslu doplacení potřebné doby pojištění) dochází k vyšší právní jistotě žadatele tím, že se stává součástí důchodového systému a jeho sociální jistoty jsou posíleny. Současně z pohledu mandatorních výdajů státu lze sledovat jisté zjednodušení, neboť přiznaná výše důchodových dávek je centrálně obhospodařovaná a spravovaná. Tímto současně dochází ke zprůhlednění systému výplaty nepojistných sociálních dávek, neboť žadatelé se se svými nároky již neobracejí na jednotlivé sociální odbory a úřady.

Je zřejmé, že nástroj dobrovolného důchodového pojištění má pozitivní dopad do života naší společnosti. Pro případné potřeby legislativních návrhů a aplikačních změn bude nutné získat širší bázi vstupních dat prostřednictvím dlouhodobé studie. Takto získaná úroveň vstupních dat a jejich syntéza by prokazatelně verifikovala potřebnost a účelnost dopadů dobrovolného pojištění do mandatorních výdajů státního rozpočtu.

7 Seznam použitých zdrojů

Monografické publikace:

ARNOLDOVÁ, Anna. 2012. *Sociální zabezpečení I.* 1. vydání. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2012. 350 s. 978-80-247-3724-9.

ARNOLDOVÁ, Anna. 2004. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení.* 2. rozšířené vydání. Praha: Karolinum, 2004. 375 s. Sv. 1. 80-246-0728-X.

BISKUP, Jiří, VOŘÍŠEK, Vladimír. 2001. *Předpisy o sociálním pojištění III - Důchodové pojištění.* 1. vydání. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2001. 215 s. 80-86552-02-0.

GALVAS, Milan, GREGOROVÁ, Zdeňka. 2000. *Sociální zabezpečení.* 1. vydání. Brno: Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. 243, 2000. 239 s. 80-120-2292-2.

GREGOROVÁ, Zdeňka, GALVAS, Milan. 2005. *Sociální zabezpečení.* 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita: Doplněk, 2005. 280 s. 80-7239-176-3.

HALÁSKOVÁ, Renáta. 2003. *Kapitoly ze sociální politiky.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. 139 s. 80-7042-639-X.

HALÍŘOVÁ, Gabriela, MELOTÍKOVÁ, Petra. 2018. *Praktikum z práva sociálního zabezpečení.* 4. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 168 s. 978-80-7502-090-1.

CHVÁTALOVÁ, Iva. 2012. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. 978-80-7380-374-2.

KAHOUN, Vilém a kol. 2014. *Sociální zabezpečení. Vybrané kapitoly.* 2. aktualizované vydání. Praha: TRITON, 2014. 448 s. 978-80-7387-733-0.

KLIMENTOVÁ, Eva. 2004. *Sociální politika I.* 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. 80 s. 80-244-0780-9.

KOTOUS, Jan, MUNKOVÁ, Gabriela, PEŘINA, Pavel. 2003. *Úvod do sociální politiky.* 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2003. 106 s. 80-8589889-50-1.

KREBS, Vojtěch a kol. 2007. *Sociální politika.* 4. přepracované a aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2007. 504 s. 978-80-7357-276-1.

KREBS, Vojtěch a kol. 2015. *Sociální politika.* 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 568 s. 978-80-7478-921-2.

- KREBS, Vojtěch a kol. 2005.** *Sociální politika*. 3. přepracované a aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2005. 502 s. 80-7357-050-5.
- LOUŽEK, Marek. 2005.** *Max Weber. Život a dílo, Weberovské interpretace*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 753 s. 80-246-0812-x.
- MELOTÍKOVÁ, Petra, HALÍŘOVÁ, Gabriela. 2015.** *Praktikum z práva sociálního zabezpečení*. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015. 168 s. 978-80-7502-090-1.
- PŘIB, Jan. 2010.** *Kdy do důchodu a za kolik*. 11. aktuální vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. , 2010. 128 s. 978-80-247-3292-3.
- PŘIB, Jan, VOŘÍŠEK, Vladimír. 2012.** *Důchodové předpisy s komentářem*. 7. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2012. 583 s. 978-80-7263-736-2.
- TOMEŠ, Igor. 1996.** *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost*. 1. vydání. Praha: Sociopress, 1996. 213 s. 80-902260-0-0.
- TOMEŠ, Igor. 2010.** *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2010. 440 s. 978-80-7367-680-3.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2008.** *Právo sociálního zabezpečení*. 4. vydání . Praha : C. H. Beck, 2008. 367 s. 978-80-7400-032-4.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2013.** *Právo sociálního zabezpečení*. 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. 320 s. 978-80-7400-473-6.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2010.** *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 379 s. 978-80-7400-322-6 .
- VEČEŘA, Miloš. 2001.** *Sociální stát - východiska a přístupy*. 2 upravené vydání. Praha: SLON, 2001. 112 s. 80-85850-16-8.
- VEČEŘA, Miloš. 1996.** *Sociální stát: východiska a přístupy*. 2 vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996. 112 s. 80-85850-16-8.
- VOŘÍŠEK, Vladimír. 2012.** *Zákon o důchodovém pojištění. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. 512 s. 978-80-7179-576-6.
- ŽENÍŠKOVÁ, Marta. 2016.** *Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady k 1.1.2016*. 7. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2016. 160 s. 978-80-7263-998-4.

Seriálové publikace:

BISKUP, Jiří. 2006. Důchodové pojištění v praxi. *Práce a mzda*. Wolters Kluwer, a. s., 20. 4 2006, Sv. č. 5.

Národní pojištění 10. ČSSZ. 2009. 10, Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., 2009.

Národní pojištění 11. ČSSZ. 2009. 11, Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., 2009.

ŽIŽKOVÁ, Jana. 1997. Orientace sociální politiky 90. let - přednosti a úskalí. *Sociální politika*. 1997, 2.

Právní předpisy:

Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky ze dne 16. prosince 1992 (Zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.) [online]. [citace: 8. ledna 2018]. Dostupné z [www https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html](http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html).

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Zákon č. 589/1991 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Internetové zdroje:

ČALFA, Marián. 1990. Digitální repozitář. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky*. [Online]. 30. srpen 1990. [Citace: 10. leden 2018.] Dostupné z [www http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0087_01.htm](http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0087_01.htm).

ČSSZ. 2011. Malá důchodová reforma v otázkách a odpovědích. *Informační leták*. [Online]. červenec 2011. [Citace: 15. říjen 2017.] Dostupné z [www http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf](http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf).

DANEVA, Ivanka. 2015. The Role Of Voluntary Pension Insurance In Corporate Governance. *EconPapers*. [Online]. 2015. [Citace: 29. prosinec 2017.] Dostupné z [www http://hdl.handle.net/10610/1758.1314-3123](http://hdl.handle.net/10610/1758.1314-3123).

FIALOVÁ, Simona. 2018. Systém sociálního zabezpečení v ČR. *Národní informační centrum pro mládež*. [Online]. 15. únor 2018. [Citace: 1. březen 2018.] Dostupné z [www http://www.nicm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr](http://www.nicm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr).

MPSV. Důchodový systém a jeho reforma. *SlidePlayer*. [Online]. [Citace: 2. březen 2018.] Dostupné z [www http://slideplayer.cz/slide/3626937/](http://slideplayer.cz/slide/3626937/).

MPSV. 2008. Důvodová zpráva. [Online]. 11. únor 2008. [Citace: 27. prosinec 2017.] Dostupné z [www http://www.mpsv.cz/files/clanky/5107/Duvodova_zprava_duchody.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/5107/Duvodova_zprava_duchody.pdf).

NALUS. 2010. Redukční hranice pro výpočet procentní výměry důchodu. *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. [Online]. 23. březen 2010. [Citace: 10. únor 2018.] Dostupné z [www http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=P1-8-07_1](http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=P1-8-07_1).

VOPÁTEK, Jiří. 2017. Mikroekonomická analýza malé důchodové reformy v České republice (tzv. I. pilíř). *Politická ekonomie, teoretický časopis*. [Online]. 2017. [Citace: 1. březen 2018.] Dostupné z [www https://www.vse.cz/polek/1129](https://www.vse.cz/polek/1129). ISSN 2336-8225.

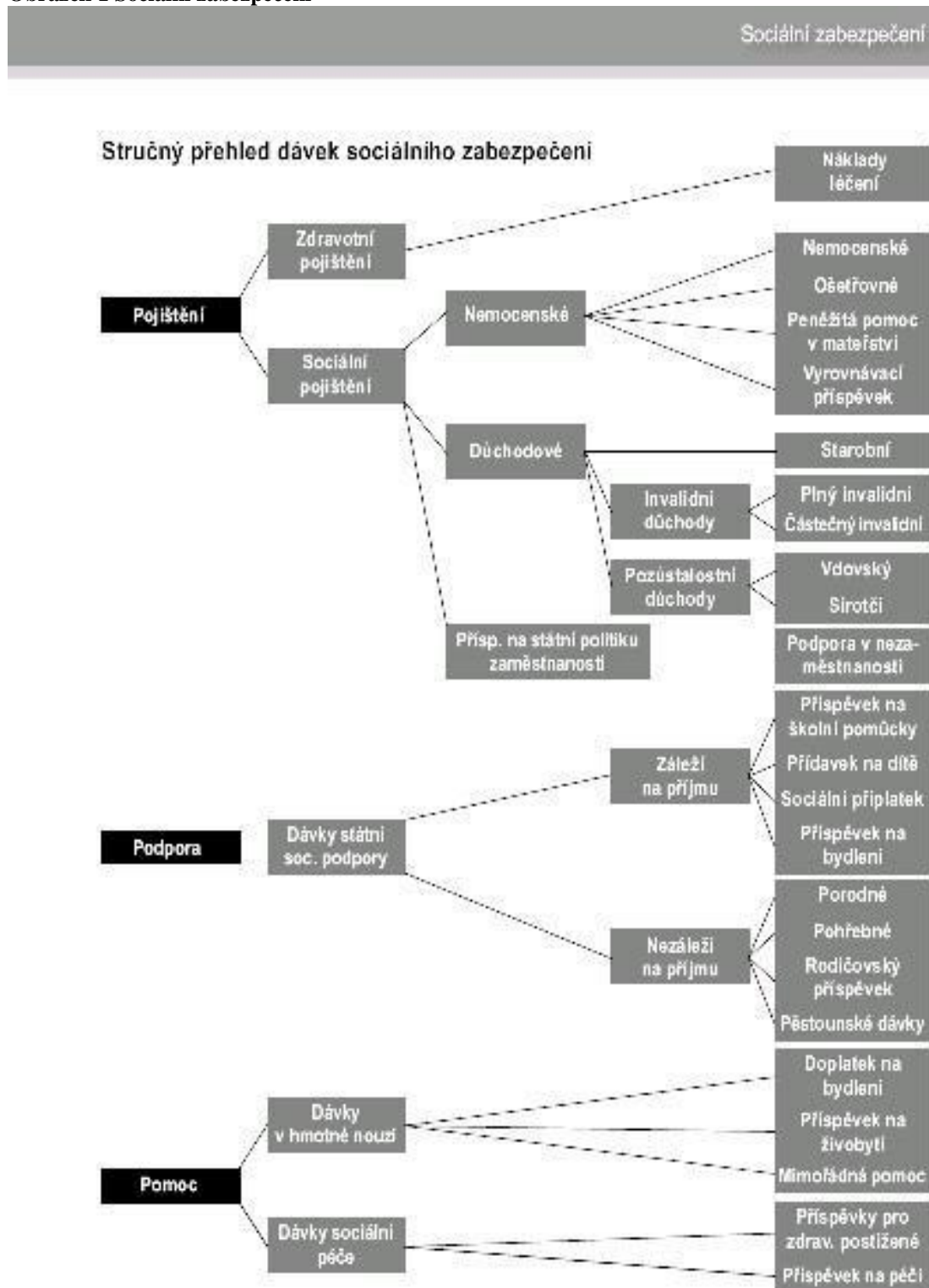
VOŘÍŠEK, Vladimír. 2011. Tzv. malá důchodová reforma. *Mzdová praxe*. [Online]. 7. červenec 2011. [Citace: 27. prosinec 2017.] Dostupné z [www http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d34336v43829-tzv-mala-duchodova-reforma/](http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d34336v43829-tzv-mala-duchodova-reforma/).

Ostatní:

Meritorní směrnice ústřední ředitelky ČSSZ č. 9/2009, Invalidní důchod – parametrické změny od 1. 1. 2010 ze dne 12. 8. 2009

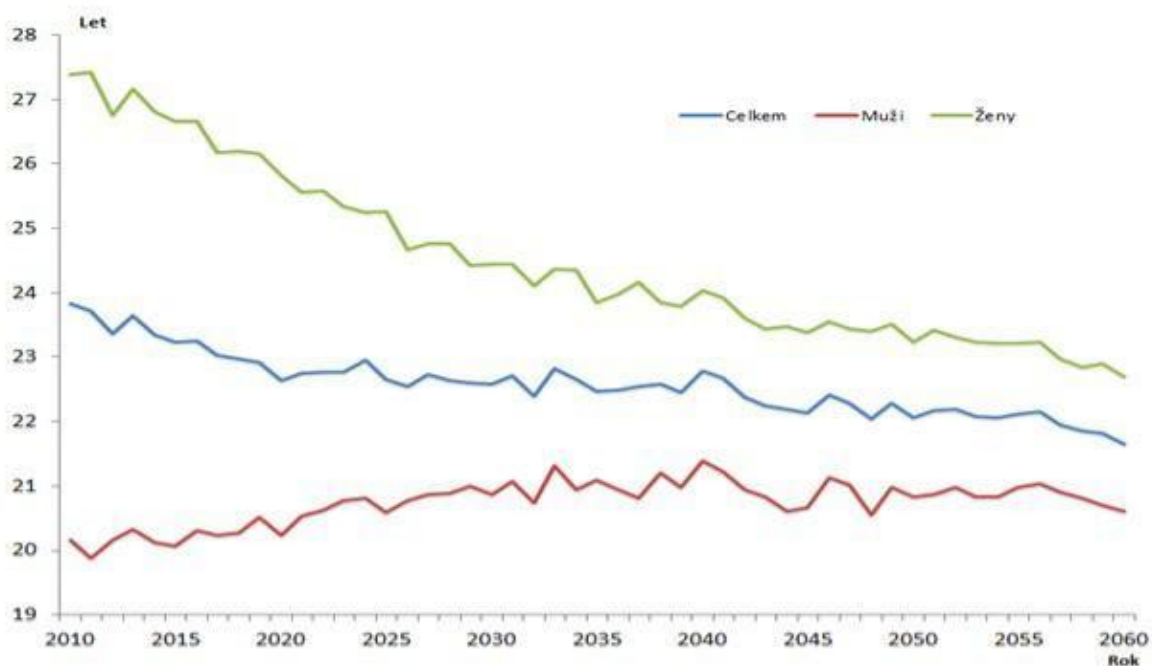
8 Přílohy

Obrázek 1 Sociální zabezpečení

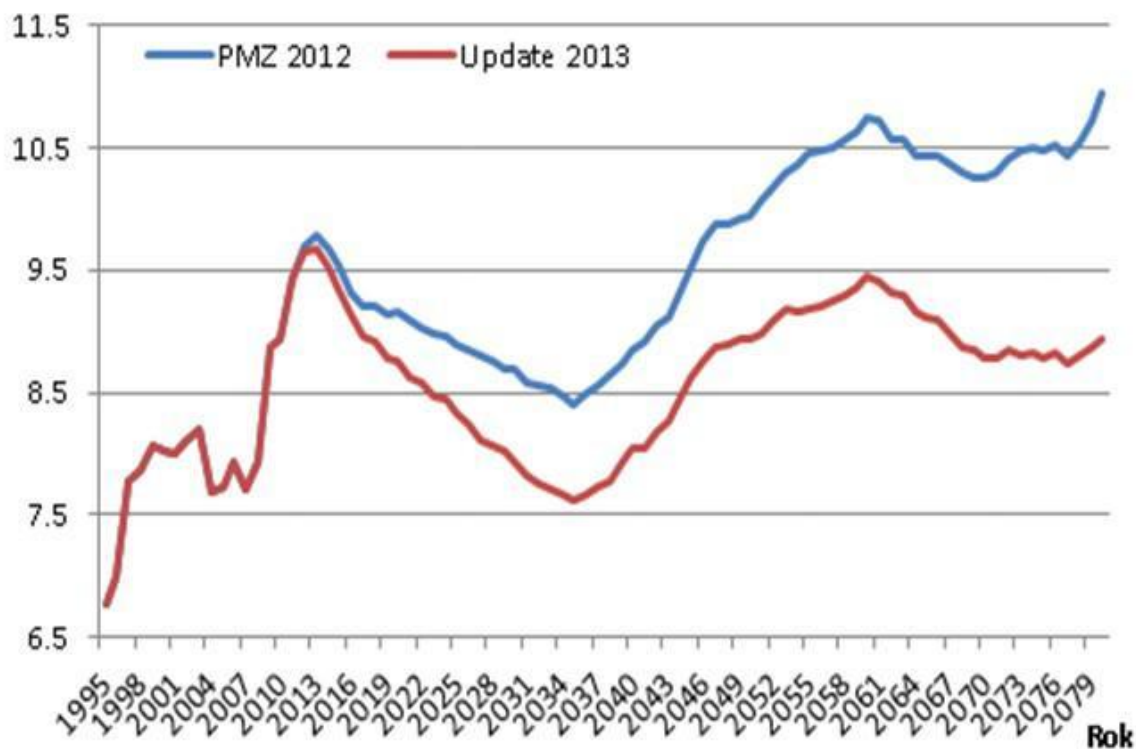
Zdroj: Národní informační centrum pro mládež (FIALOVÁ, 2018)

Graf 2 Průměrná doba strávená ve starobním důchodu

Zdroj: <http://slideplayer.cz/slide/3626937/> (MPSV)

Graf 3 Projekce výdajů důchodového systému v % HDP

Zdroj: <http://slideplayer.cz/slide/3626937/> (MPSV)

Tabulka 21 Vývoj redukčních hranic

	Rok	Vývoj redukčních hranic s vlivem na výpočet řádného starobního důchodu v daném roce (§ 15 z. č. 155/1995 Sb.) – pro výpočet tzv. osobního vyměřovacího základu	
Právní úprava před tzv. malou důchodovou reformou	2005	do 8 400 Kč se počítá 100 %, nad 8 400 Kč do 20 500 Kč se počítá 30 % a nad 20 500 Kč se počítá 10 %	
	2006	do 9 100 Kč se počítá 100 %, nad 9 100 Kč do 21 800 Kč se počítá 30 % a nad 21 800 Kč se počítá 10 %	
	2007	do 9 600 Kč se počítá 100 %, nad 9 600 Kč do 23 300 Kč se počítá 30 % a nad 23 300 Kč se počítá 10 %	
	2008	do 10 000 Kč se počítá 100 %, nad 10 000 Kč do 24 800 Kč se počítá 30 % a nad 24 800 Kč se počítá 10 %	
	2009	do 10 500 Kč se počítá 100 %, nad 10 500 Kč do 27 000 Kč se počítá 30 % a nad 27 000 Kč se počítá 10 %	
	2010	do 10 500 Kč se počítá 100 %, nad 10 500 Kč do 27 000 Kč se počítá 30 % a nad 27 000 Kč se počítá 10 %	
	Do 30. 9. 2011	do 11 000 Kč se počítá 100 %, nad 11 000 Kč do 28 200 Kč se počítá 30 % a nad 28 200 Kč se počítá 10 %	
Právní úprava po tzv. malé důchodové reformě	postupný náběh	Od 30. 9. 2011	do I. RH se počítá 100 %, z částky nad I. RH do II. RH se počítá 29 %, z částky nad II. RH do III. RH se počítá 13 %, z částky nad III. RH se počítá 10 % RH činí dle vyhlášky č. 226/2011 Sb.: I. 10 886 Kč, II. 28 699 Kč, III. 98 960 Kč.
		2012	do I. RH se počítá 100 %, z částky nad I. RH do II. RH se počítá 28 %, z částky nad II. RH do III. RH se počítá 16 %, z částky nad III. RH se počítá 8 % RH činí dle vyhlášky č. 286/2011 Sb.: I. 11 061 Kč, II. 29 159 Kč, III. 100 548 Kč
		2013	do I. RH se počítá 100 %, z částky nad I. RH do II. RH se počítá 27 %, z částky nad II. RH do III. RH se počítá 19 %, z částky nad III. RH se počítá 6 % RH činí dle vyhlášky č. 324/2012 Sb.: I. 11 389 Kč, II. 30 026 Kč, III. 103 536 Kč
		2014	do I. RH se počítá 100 %, z částky nad I. RH do II. RH se počítá 26 %, z částky nad II. RH do III. RH se počítá 22 %, z částky nad III. RH se počítá 3 % RH činí dle vyhlášky č. 296/2013 Sb.: I. 11 415 Kč, II. 30 093 Kč, III. 103 768 Kč
	plný náběh	2015	do I. RH se počítá 100 %, z částky nad I. RH do II. RH se počítá 26 %, k částce nad II. RH se nepřihlíží RH činí dle vyhlášky č. 208/2014 Sb.: I. 11 709 Kč, II. 106 444 Kč
		2016	do I. RH se počítá 100 %, z částky nad I. RH do II. RH se počítá 26 %, k částce nad II. RH se nepřihlíží RH činí dle vyhlášky č. 244/2015 Sb.: I. 11 883 Kč, II. 108 024 Kč

Zdroj: ZDP, (VOPÁTEK, 2017)

Tabulka 22 Vývoj všeobecného vyměřovacího základu

Právní předpis – vyhláška číslo	Všeobecný vyměřovací základ (= průměrná mzda v ČR dle ČSÚ), (přepočítací koeficient za příslušný rok)		
	za rok	ve výši (přepočítací koeficient za příslušný rok)	pro výpočet důchodu v roce
<i>521/2004 Sb.</i>	2003	16 769 Kč (1,0665)	2005
<i>414/2005 Sb.</i>	2004	17 882 Kč (1,0532)	2006
<i>462/2006 Sb.</i>	2005	18 809 Kč (1,0707)	2007
<i>257/2007 Sb.</i>	2006	20 050 Kč (1,0753)	2008
<i>365/2008 Sb.</i>	2007	21 527 Kč (1,0942)	2009
<i>339/2009 Sb.</i>	2008	23 280 Kč (1,0184)	2010
<i>283/2010 Sb.</i>	2009	24 091 Kč (1,0269)	2011
<i>286/2011 Sb.</i>	2010	24 526 Kč (1,0249)	2012
<i>324/2012 Sb.</i>	2011	25 093 Kč (1,0315)	2013
<i>296/2013 Sb.</i>	2012	25 903 Kč (1,0015)	2014
<i>208/2014 Sb.</i>	2013	25 903 Kč (1,0273)	2015
<i>244/2015 Sb.</i>	2014	26 357 Kč (1,0246)	2016

Zdroj: právní předpisy (VOPÁTEK, 2017)

Tabulka 23 Důchodový věk

Rok narození	Důchodový věk					
	muži (r + m)	ženy podle počtu vychovaných dětí (r + m)				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60+2	57	56	55	54	53
1937	60+4	57	56	55	54	53
1938	60+6	57	56	55	54	53
1939	60+8	57+4	56	55	54	53
1940	60+10	57+8	56+4	55	54	53
1941	61	58	56+8	55+4	54	53
1942	61+2	58+4	57	55+8	54+4	53
1943	61+4	58+8	57+4	56	54+8	53+4
1944	61+6	59	57+8	56+4	55	53+8
1945	61+8	59+4	58	56+8	55+4	54
1946	61+10	59+8	58+4	57	55+8	54+4
1947	62	60	58+8	57+4	56	54+8
1948	62+2	60+4	59	57+8	56+4	55
1949	62+4	60+8	59+4	58	56+8	55+4
1950	62+6	61	59+8	58+4	57	55+8
1951	62+8	61+4	60	58+8	57+4	56
1952	62+10	61+8	60+4	59	57+8	56+4
1953	63	62	60+8	59+4	58	56+8
1954	63+2	62+4	61	59+8	58+4	57
1955	63+4	62+8	61+4	60	58+8	57+4
1956	63+6	<u>63+2</u>	61+8	60+4	59	57+8
1957	63+8	63+8	<u>62+2</u>	60+8	59+4	58
1958	63+10	63+10	62+8	<u>61+2</u>	59+8	58+4
1959	64	64	63+2	61+8	<u>60+2</u>	58+8
1960	64+2	64+2	63+8	62+2	60+8	<u>59+2</u>
1961	64+4	64+4	64+2	62+8	61+2	59+8
1962	64+6	64+6	64+6	63+2	61+8	60+2
1963	64+8	64+8	64+8	63+8	62+2	60+8
1964	64+10	64+10	64+10	64+2	62+8	61+2
1965	65	65	65	64+8	63+2	61+8
1966				65	63+8	62+2
1967					64+2	62+8
1968					64+8	63+2
1969					65	63+8
1970						64+2
1971						64+8

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2018)

Evidenční štítek

**Příhláška k dobrovolné účasti
na důchodovém pojištění**
podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb.

Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

A. Základní identifikace

Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Všechna dřívější příjmení	Titul	Pohlaví		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Datum narození	Místo narození	Stát narození	Státní občanství	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
E-mail	Telefon	ID Datové schránky		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		

B. Adresa pro doručování

Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

C. Adresa pobytu v ČR (je-li trvalý pobyt mimo ČR)

Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

D. Cizozemské pojištění

Vyplňte v případě, že podání přihlášky předcházela výdělečná činnost v cizině.

Cizozemský nositel důchodového pojištění	Cizozemské číslo pojištění			
<input type="text"/>	<input type="text"/>			
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

E. Účast na dobrovolném důchodovém pojištění

Přihlašuji se k dobrovolné účasti na pojištění na dobu	Důvod účasti
Od <input type="text"/> Do <input type="text"/>	<input type="text"/>
Od <input type="text"/> Do <input type="text"/>	
Od <input type="text"/> Do <input type="text"/>	
Od <input type="text"/> Do <input type="text"/>	
Od <input type="text"/> Do <input type="text"/>	

Vyměřovací základ (měsíční)

Minimální ve smyslu ust. § 5c zákona č. 589/1992 Sb. Určený Vyměřovací základ ve výši Kč Měsíční pojistné ve výši Kč

Platba - typ platby	Perioda platby	Číslo účtu	Kód banky	IBAN
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Požadují každoroční zasílání údajů dle ust. § 39a odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb.

.....
Datum, podpis pojištěnce

Evidenční štítek

**Odhláška z účasti
na dobrovolném důchodovém pojištění**
podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

A. Základní identifikace

Příjmení	Jméno	Titul	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

B. Den ukončení pojištění

Den ukončení pojištění

C. Datum a podpis

.....
Datum, podpis

ČSSZ – 89 322 2
II/2015

Zdroj: ČSSZ <http://www.cssz.cz/cz/tiskopisy/duchodove-pojisteni.htm>

PRAŽSKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ
ÚZEMNÍ PRACOVIŠTĚ

Sokolovská 855/225, 190 00 Praha 9

adresát:
pan/paní jméno, příjmení, r. č.

Sdělení

Pražská správa sociálního zabezpečení územní pracoviště Praha 9 Sokolovská 855, obdržela dne ..... Vaši přihlášku k účasti na dobrovolném důchodovém pojištění ve smyslu ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, na dobu od .... do .... Minimální vyměřovací základ pro placení pojistného v roce 2018 činí 7.495 Kč, měsíční pojistné činí 2.099 Kč.

Přidělený variabilní symbol:

Pojistné bude poukazováno na účet PSSZ vedený u České národní banky

číslo účtu: kód banky: konstantní symbol:

.....
datum

jméno, příjmení
vedoucí odd. důchodového pojištění
.....
razítko a podpis

Zdroj: Interní formulář ČSSZ

Tabulka 24 Sazba pojistného, minimální výše pojistného a minimální vyměřovací základ

období (1. 1. – 31. 12.)	nařízení vlády/ vyhláška	sazba pojistného	minimální výše pojistného		minimální výše vyměřovacího základu	
			měsíční	roční	měsíční	roční
1996	z. č. 155/1995 Sb.	26 %	1.300,- Kč	15.600,- Kč	5.000,- Kč	60.000,- Kč
1997	255/1996 Sb.	26 %	1.456,- Kč	17.472,- Kč	5.600,- Kč	67.200,- Kč
1998	254/1997 Sb.	26 %	1.534,- Kč	18.408,- Kč	5.900,- Kč	70.800,- Kč
1999	234/1998 Sb.	26 %	1.586,- Kč	19.032,- Kč	6.100,- Kč	73.200,- Kč
2000	228/1999 Sb.	26 %	1.638,- Kč	19.656,- Kč	6.300,- Kč	75.600,- Kč
2001	375/2000 Sb.	26 %	1.716,- Kč	20.592,- Kč	6.600,- Kč	79.200,- Kč
2002	346/2001 Sb.	26 %	1.846,- Kč	22.152,- Kč	7.100,- Kč	85.200,- Kč
2003	439/2002 Sb.	26 %	1.924,- Kč	23.088,- Kč	7.400,- Kč	88.800,- Kč
2004	338/2003 Sb.	28 %	2.100,- Kč	25.200,- Kč	7.500,- Kč	90.000,- Kč
2005	521/2004 Sb.	28 %	2.352,- Kč	28.224,- Kč	8.400,- Kč	100.800,- Kč
2006	414/2005 Sb.	28 %	2.548,- Kč	30.576,- Kč	9.100,- Kč	109.200,- Kč
2007	462/2006 Sb.	28 %	2.688,- Kč	32.256,- Kč	9.600,- Kč	115.200,- Kč
2008	257/2007 Sb.	28 %	2.800,- Kč	33.600,- Kč	10.000,- Kč	120.000,- Kč
2009	365/2008 Sb.	28 %	1.649,- Kč	19.788,- Kč	5.889,- Kč	70.668,- Kč
2010	339/2009 Sb.	28 %	1.660,- Kč	19.920,- Kč	5.928,- Kč	71.136,- Kč
2011	283/2010 Sb.	28 %	1.732,- Kč	20.784,- Kč	6.185,- Kč	74.220,- Kč
2012	286/2011 Sb.	28 %	1.760,- Kč	21.120,- Kč	6.285,- Kč	75.420,- Kč
2013	324/2012 Sb.	28 %	1.812,- Kč	21.744,- Kč	6.471,- Kč	77.652,- Kč
2014	296/2013 Sb.	28 %	1.817,- Kč	21.804,- Kč	6.486,- Kč	77.832,- Kč
2015	208/2014 Sb.	28 %	1.863,- Kč	22.356,- Kč	6.653,- Kč	79.836,- Kč
2016	244/2015 Sb.	28 %	1.891,- Kč	22.692,- Kč	6.752,- Kč	81.024,- Kč
2017	325/2016 Sb.	28 %	1.977,- Kč	23.724,- Kč	7.058,- Kč	84.696,- Kč
2018	343/2017 Sb.	28 %	2.099,- Kč	25.188,- Kč	7.495,- Kč	89.940,- Kč

Zdroj: Právní předpisy, vlastní zpracování (2018)